

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztas ipart!”

Soha Arad-on embert így még nem ünnepeltek...

Pedig Reinhart Gyula csak első szolgája akar lenni az aradi iparosságnak...

Nagytekintélyű Szömörkényi Rudolf főcéhmester uram, Fibinger Izidor kollaterális főcéhmester uram, a huszonhárom érdemes céhmester uraimék, az öt mívlató mesterek, Kőszeghy Emil főszertartásmester uram, a céhserleg érdemes őrző és hordozó mesterei. Arad város egész iparossága. Ardeal és Banat tekintélyes iparos reprezentánsai és országgrészünk iparosságának spontán hódolata a Mesterek Mesterévé avatta vasárnap Reinhart Gyulát.

Feltámadt az ősi céhvilág, hogy életre keltse a szindikátust

Augusztus másodikán, vasárnap délután nagy ünnep volt Arad-on. Amióta a Kulturpalota épülete fennáll, hatalmas dísztermébe nem gyűlt össze akkora sokaság, mint ezen a délutánon. A közel ezerhatározás személyt kiévő közönség sorában látható volt elsőül az utolsóig minden társadalmi réteg. Vasárnap délután tisztességtel adott egy hetven éves aradi iparos negyvenhét évi becsületes munkájának.

Reinhart Gyula ősi céhszokások szerinti díszmesterré avatásának ünnepsége példátlan sikert aratott. Negyvenhét évi önfeláldozó közéleti tevékenység, a egy kivételes tehetségű ember hatalmas tudásának, példátlan kitartásának és szorgalmának, minden bajba jutott iránt melegen érző szívének apothéozisa volt a Kulturpalota nagytermében megartott avatási ünnepség. Délután hat órától nyolc óráig minden lélek, aki a hatalmas nagyteremben összehozódott, Reinhart Gyulával és az iparossággal érzett. Nem maradt szem szárazon, amikor a szeretetnek, a ragaszkodásnak és egy a tömegből kiemelkedő ember érdemei lenyűgözően nagy arányban való elismerésének sulya megtörte az ősz ünnepi alakját és lehajtott fejjel, elcsukló hangon mondotta:

— En csak első szolgája akarok lenni az aradi iparosságnak...

Reinhart Gyula több száz évvel ezelőtt volt céhszokások szerinti díszmesterré avatása az elmúlt évek kódéből az iparosság aranykorát varázsolta elő. Az az időt, amidőn a céhek hatalmas gazdasági sulya és kimagasló erkölcsi tekintélye kivételosen nagy hatást biztosított az iparosoknak a városok életében. Azokban a városokban, amelyek első sorban egyszerű iparcok becsületes kétkézi munkaságának köszönhetik létüket. Fellebbent a fátyol, szétszórt a köd, amely a régmúlt időköt takarja és a Kulturpalota tágas színpadán a felé áramló szeretet hatalmas sulya alatt meghajolt derékkal állott Reinhart Gyula a maga heven évével, a közel ötven éves tisztas közéleti munkával, ősz szakállával, könnyes szemével, minden céhbéli rekvizitum fölé emelkedett, mely a színpadon körülvetve, mert Reinhart Gyula egyénisége egymagában többet sugárzott a céhicéhek nemes szelleméből és értékes hagyományából, mint valamennyi szertartás, amelyet a tisztelekre rendezett avatási aktuson az öt legjobban szerető szívek köréje halmoztak.

Vasárnap délután a tisztas ipari munkát ünnepli meg Arad. A zsúfolásig megtelt hatalmas

terem közönsége, mint egy ember emelkedett fel az elsőki asztalnál megdöbögő méltósággal reprezentáló Szömörkényi Rudolf főcéhmester, szavára, hogy a maga felállításával méltóképpen adjon tisztességtel a tisztas, kétkézi ipari munka méltóságának és értékének. Mindenki megérezte ennél a felállásnál, hogy nem frázis a közmondás:

— A munka nemesíti.

Messze vidékekről számos iparosvezér érkezett Arad-ra erre az ünnepre és tette a maga megjelenésével országos jelentőségűvé azt. Itt volt Szabó Károly, az oradeai iparosság országos nevé, kiemelkedő alakja; Bustya Béla a székely főváros iparosságának tekintélyes vezére négytagú küldöttséggel, Kondor Gedeon, a satumare-i iparosok népszerű vezető egyénisége, Kovács István a timisoara-i iparosvezér háttagu delegáció élén. Braun Antal harminctagu Aradul-nou-i küldöttség élén és ott láttuk Gyüre Lajosnak, a saumare-i Cézarnakészítő Iparcárulat érdemes elnökének szimpatikus alakját is. A más helységekből való delegátusok jól megválogatott csoportja a kellő sulyal juttatta kifejezésre, hogy az aradi iparos ünnep nem egy ember és nem egy város iparosságának ünnepe, mert amikor Arad iparossága a maga vezérének tisztességtel ad, rajta van a szeme ezen az aktuson az egész ország-rész iparos társadalmának. És hogy mennyire így van ez, bizonyító ba a tömördek beérkezett üdvözlő távirat és levél. Brasov-tól Maramures-ig százan és százan jöttek volna Reinhart Gyula tiszteletére Arad-ra, hogyha nem lennének ilyen rosszak a viszonyok és nem volna olyan szegény az iparos.

Országos közéleti tekintélyek nevei is nagy

számmal szerepelnek a beérkezett táviratok és levelek alatt. Szabó Béni az iparosság országgyűlési képviselője nem lehetett jelen az ünnepélyen, mert előre leköötött szava szerint Sighisoara-n tartotta az ugyanakkor lezajlott Petőfi ünnep díszszónokiát, de szép levéllel kapcsolódott be az aradi ünnepségbe. Gróf Bethlen György, a Magyar Párt országos elnöke, Gyárfás Elemér szenátor, Bernády György, a székely főváros nagynevé ujjalkotója és még sokan mások fejezték ki táviratban és levélben együttérzésüket, mint majd beszámolóink folyamán alább részletesen is közölni fogjuk.

Arad iparossága önmagát ünnepelte meg, amikor olyan tisztességtel adást nyújtott hetven éves vezérének, amilyen tisztességtel adás senki ember tiszteletére nem zajlott le Arad-on emberemlékezet óta. Minőitethetjük ezt úgy, hogy a tömegek egy akaratát és büszke nekifeszülését kiállottak amellett, hogy és mellett, aki negyvenhét év óta egyebet sem tett, mint helyt állt értük az őrhelyen, amelyen a maga helyét keményen megállni kora ifjúságában feladatául tűzte ki és amely őrhelyen fehér szakállal, szeretetet sugárzó arccal és heven év terhével vállain annyi tetterővel és munkabírással áll ma is, olyan magasán fölé emelkedve mindennek, hogy nincs fantázia, amely Arad iparosságának élére hozzá méltó utódot tudjon elképzelni. Nézhajjuk azonban a vasárnapi ünnepséget, más szemzőgből is. Az az iparosság, amely ilyen ünnepet képes a Mesterek Mesterévé kikiáltott Vezér tiszteletére rendezni, arra is képes lesz, hogy akkor is mint egy ember emelkedjék fel, amikor érdekeinek megvédéséről lesz szó.

Megkezdődik a céhbéli szertartás

Délután hat órakor kezdődött meg a szertartás. Zöld bársony ruhában, fehér harisnyában, barettel fején két kúrtos herold lépett a leeresztett függöny elé és harsonával jelezte az ünnepség kezdetét. Ezt megelőzőleg egyes sorban bevonultak az avatómesterek és a színpad elé számukra készített padokon a közönséggel szemben foglaltak helyet. Valamennyien munkakötényben, vagy munkaszabonyban voltak, kifejezésre juttatva, hogy ami most megkezdődik, az a munka ünnepe.

A két herold után Vulcu I. Maxim frakkos alakja jelent meg a bíborfüggöny előtt. Románnyelvű beszéddel nyitotta meg az ünnepet.

— Örömmel látjuk — mondta, hogy Arad város színe-java jött el erre az ünnepségre és zsúfolásig megöltötte a Kulturpalota nagytermét, amikor mi, mint az aradi iparos céhek képviselői díszmeste-

rünké, tehát a Mesterek Mesterévé avatjuk Reinhart Gyulát. Meleg szívvvel üdvözlöm úgy az egyházat, mint a világi hatóságokat, valamint mindazokat, akik ünnepünkön megjelentek.

Ujabb kúrtoszó, a két kúrtos ismét a függöny elé lép, ahol megjelenik fehér munkaszabonyban Horváth József hirdetőmester alakja. Messze csengő hangon, széles gesztusokkal fűszerezve a régies zamatú szavakat, mondja:

— Értesíttem mindennemű urakt, asszonyok és leányzókat, akik mint az nemes aradi céhek vendégeit itt összegyűlnek, hogy Szömörkényi Rudolf főcéhmester urunk vezetésével céhmester uraim ökegyelmésk és funkcionárius mester uraim összejűlnek és megbeszélést tartanak. Főcéhmester urunk vezetésével nagy csomó érdemes iparos mester Reinhart Gyula urunkat, vezárunkat és ökegy

me kedves családját ezen ünnepségre meghívja és ide közzékvéve. A küldöttség már el is indult kocnikon, hogy Reinhart Gyula urunkat ökögymét köszöntse és a Reinhart családot az ünnepségre elhozzák. Befejeztem.

A SZINPAD EGY DARAB RÉGI CÉHVILÁG...

A hirdetőmester bejelentést harsány tetszéssel fogadta a közönség. Ekkor emelkedik fel a függöny és előtűnik egy darab régi céhvilág. A szinpad közepén hatalmas asztal terpeszkedik, amelyet az arad-i céhek vezetői ülnek körül. Asztalfőn Szömörkényi Rudolf főcéhmester urunk ül, fehér munkazubbonyban. Méltóság, önbizalom, saját hatalmának tudata sugárzik az arcán. Körül az asztal mellett Czeller József fehér szakállal keretezett apostoli feje, Schaefer Richárd, Mizera József fényes fehér

hajával és piros arcával, Koncsak Lajos, Vulcu I. Maxim, Hilyer Mihály és Gabos Jenő dr. ülnek. A középben elhelyezett asztaltól jobb oldalra kétfőn asztalnál Czernóczy Mihály és Fock Gábor. Előterben Kőszeghy Emil, kezében az ezüstgombos főszertartásmesteri bot. Valamennyiükön munkakötény, vagy zubbony. Az előki asztal előtt hatalmas pántos vasláda, amelyet mint régi, céhbeli emléket őriz az arad-i Iparos Otthon. A céhláda mellett ezüstdíszűt díszítő. Előterben hatalmas karosszék az ünnepelt számára, háttérben dekoratív rendben régi céhászlók. A főcéhmester előtt a kalapács és hatalmas pecsénymó.

A közönség zúgó tapsal honorálja a szép látványt.

Horváth József hirdetőmester újra az előtérbe lép ekkor és a következőket mondja:

Nagy vala az ő hatalmuk és tekintélyük...

— Bemutatom a mindennapi egyházi és világi uraknak, a tisztas asszonyoknak és a szépséges leányoknak, akik mi nagy ünnepünket megjelenésükkel megtisztították, azon céhbeli mester urakat, kik máli ünnepén nagy és nehéz funkciót végeznek.

— Ez itt Szömörkényi Rudolf tudós és jámbor főcéhmester uram. Nagy az ő becsületi mi sorainkban. Fibinger Izidor kollaterális, azaz alelljáró főcéhmester urunk nincs itt, de a helye üresen várja. Gabos Jenő főcéhnótárius urunk neve előtt ott szerepel azon szó, hogy dokor, ami azt jelenti: nagy tudományokban ékeskedik mi notáriusunk. Kuttyabőrre kézzel írott és óriási pecséttel ellátott írása vagyon arról, hogy kiváló tudósa mindennapi jogi és állami tudományoknak. Ezen három ur ezen napra az összes arad-i céhek vezetőjűl végez funkciót, ezért bocsáttattak általam előre. Bemutatom a többieket is, hogy az őket megillető magas rangjuk szerint tisztelje valamennyiüket ezután a világ. Olariu Iustin mester, aki mint diszelnök funkcionált a napokban meghótt ipartestületnél, nincs itt, mert beteg. De itt vannak Schaefer Richárd, Mizera József, Koncsak Lajos, Hilyer Mihály, Vulcu Maxim, Czeller István uraim, valamennyien becsület és tisztas céhmesterek. Czernóczy Mihály uram, mint serlegőr funkcionál. Fock Gábor uram, aki híres ismerője és fogyasztója mindennapi szőlőből ípratott italoknak, főpohárnok és pincemester. Kőszeghy Emil urunk, kit az Ur szép magas termettel ajándékozott meg, mint főszertartásmester rendezkedik és parancsol mindenknek, céhbeli szokásaink szerint. Alattam sorban az egyes céhek érdemes céhmesterei ülnek. Adassék tisztesség valamennyiüknek, mert igen érdemes tudósai ők különböző ipari szakmáknak és annak idején legénylédával hátukon még külszázatok országutait is bejárták és nagyhirű mesterek műhelyében dolgozának. Aztán meg magam sem vagyok én ku ya.

Most mint hirdetőmester funkcionálok, de ott vagyok az én helyem Czernóczy mesterbátyám mellett, mert én vagyok a borkostoló mester és hogy tudják mindenk, akiket illet: aszonkvül és még atyamester is vagyok. Én parancsolok az legényeknek és inasoknak. Jaj nékik, ha az arkócs ellen vétenek. Fizethetik a dőnárokat az legénylédába, mi-ből mi az vándorló legényeknek három napi tartást adunk, az beteg legényeket ellátjuk és mi azonfeül megmaradna ezen pénzeiből, híres legénylakomákön jó borok alakjába mi szomjas gégekbe vándorol. Befejeztem.

Zúgó taps és élénk derűtség honorálta a hirdetőmester nagy színészi készséggel előadott beszédét.

A hirdetőmester meghajtja magát, helyére ül, a két harsonás levonul a szinpadról és két oldalon a közönség felé elő részen megáll, kürtjébe fúj, ami az ünnepelt megérkezését jelzi.

Megható jelenet következik ezután.

MEGJELENIK AZ ÜNNEPELT

Kőszeghy Emil vezetésével Fibinger Izidor kollaterális főcéhmester karja a szinpadra lép a két mesterköténnyel övezett ünnepelt.

A hatalmas nagyterem minden zugát, a padok közeit és a bejáratokat is zsufoltság megtöltő tömeg éljenzésbe és tapsba tör ki. Percekig tart a felületitő ováció. Fibinger Izidor az előtérben elhelyezett karosszékhez vezette ekkor a könnyekig meghatott ünnepeltet, aki helyet foglalt.

Az ünnepelt megérkezése után Szömörkényi főcéhmester felállott, mire a főszertartásmester botjával megadott beintésre az erkélyen elhelyezkedett Katolikus Dalárda Ungár Imre dr. karmester vezetésével rázendített a Királyhimnuszra. A szépen előadott himnusz a közönség felállva hallgatta végig. A Katolikus Dalárdát meleg taps honorálta.

Felállással tisztelik meg a kézműves tisztas munkáját

Szömörkényi Rudolf emelkedik ekkor szólásra. Csengő hangja betölti a hatalmas nagytermet. Beszéde alább következik:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség, — avatandó Főmester Uram, — érdemes iparostes véreim! A magasságos egok Urának támogatását kérem, amikor az aradi nemes céhek kívánságára elfoglalom a főcéhmesteri széket és Istennek nevében ezennel ünnepélyesen megnyitom diszközgyűlésünket.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Mélyszéges ünnepnapja vagyon ma az arad-i kézművesiparnak! Annak a tisztas iparnak, amelynek munkája, megalkotás nélkül az egész társadalom minden életmegnyilvánulását szolgálja. Annak a tisztas iparnak, melynek ti, hölgyeim és uraim, legpriméresebb életszükségletektől a kényelem legrefináltabb eszközeig mindent köszönhetek.

Fő-fő Urak és Polgárok, Szépséges Asszonyok és gyönyörűséges Leányok! Tiszteljük meg a kézműves nehéz kezemunkáját ünnepélyes felállássalunkkal és a néma csend egy percével adjuk felé mély megbecsülésünket...

A közönség felállásával járó nagy zajt ünnepélyes csend követi. A terem minden zugában jól hallható a főcéhmester utasítása:

— Ülünk le...

Szömörkényi Rudolf folytatja megnyitó beszédét:

— Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Mélyszéges ünnepünk első pillanatában — emlékeztethetünk kedves és szeretetteljes kötelességünk — az iparosság legmagasabb földi urához és patronusá-

hoz fordulni!

A kézműiparosság mindenkor legmagasabb pártfogója, az iparosság minden küzdelmének, minden bajának legőszakarutabb megfigyelője és megértője, — Felséges Urunk és Királyunk, II. Károly és fenséges családja minden népnek javára és boldogulására — sokáig éljen, éljen, éljen!

Szömörkényi Rudolf éles, erős, telt hangja tülharsogja a lelkesen éljenző tömeg hatalmas saját, amikor a királyt életli, majd így folytatja:

— Köszöntelek téged Szép Hazánk, melynek örömmel vagyunk hiv fiait.

— Köszöntelek Hazánk egyik legszebb, de szegény leánya, — szépséges városunk, ahihez szegénységben is ragaszkodó fiaj maradunk.

— Köszöntelek benneteket fő-fő egyházi és világi urak, akik tekintélyt és méltóságot adtok ünneplőnknek és titeket szépséges asszonyok és gyönyörű leányok, akik melegséggel árasztjátok el a mai munkánkat és elterítitek ünnepünk legszebb dekorumát, idvezítő szépségeket.

Melegen köszöntelek benneteket, a távolból idesereglett vendégek, mert meleg szívetekkel az iparosság közönségét dokumentáljátok és végül köszöntelek benneteket vidéki és helybeli iparos testvéreim, akiknek szíve méltán dobbanhat meg a büszkeséggel, látván a fényes vendégseregletet, mely a ti megbecsüléseket méltán bizonyítja.

Köszöntelek meleg szívvel mindnyájatokat az arad-i nemes céhek nevében!

Mélyen tisztelt ünneplő közönség! Amikor a kézműves serény munkájához lát, felveszi köt-

nyét és — mielőtt a földi lét hiu örömeihez fordul, előbb leveszi kötényét. Ez talán magyarázata annak, hogy a szerény ruhadarab hogyan vált a komoly munka szimbolusává és annak viselése sok-sok századon át minden komoly iparosságunkról — ősi szokássá.

Hölgyeim és Uraim! A mai napon ismételtén felvettük köényeinket, de nemcsak évszázadokon át plántálta ősi szokásból, hanem elsősorban azért is, mert Arad város iparosságát ténylegesen nagy és komoly munkához lát.

Hölgyeim és Uraim! Aki az utóbbi évtizedek iparosmegmozdulásait, a gazdasági életnek gyakran kétségbeesztő és teljesen reménytelennek látszó chaoszában figyelmével kísérte, — lépten nyomon találkozik keleten Reinhart Gyula súlyos személyiségével.

Közel öt évtizeden át tartó, fáradhatatlan, soha meg nem nyugvó, önellen és érdemekben gazdag vezető munkásságával Reinhart Gyula túlnőtt az arad-i horizonton. Mint mesebeli iparos, jellemző megtestesülése, az egyéniségéből kiáradó meleg szeretet sugarai elárasztották hazánk iparcs firmamentumát.

Bizony mondom néktek, Reinhart uram nem várt a mi megtisztelésünkre, — megtette ő már réges-rég magát szeretett fő-fő mesterünknek, apánknak és a mi mai munkánk csak arra szorítkozhatik, hogy meghajtsuk súlyos egyénisége előtt az arad-i iparosság ősi, tiszta zászlaját.

Szólok hozzá Gabos Jenő dr. főnótárius uram, méltasá méltóbb szavakkal Reinhart Gyula uram tevékenységét úgy is, mint az iparosság mintaképét, úgy is mint meleg emberbarátot és sorold fel összes nyomós indokainkat, amelyek jelen ünnepünket szükségessé teszik.

Főnótárius uram, péked adom a szót, használd ékességgel!

Szömörkényi Rudolf emelkedett hangon, szépen előadott beszédét zajos tetszés honorálta.

Gabos Jenő dr. gyönyörű avató beszédét alábbiakban teljes egészében közöljük.

„SZIVEM EGESZ MELEGÉVEL JAVASOLOM ÖNÖKNEK, CÉHMESTER URAIM, AVASSAK REINHART GYULÁT A MESTEREK MESTERÉVÉ!”

Tudós és jámbor Főcéhmester Ur! Tiszteletreméltó Céhmester Urak! Mélyen tisztelt Ünneplő Közönség!

A beszéd csodás ajándéka a természetnek, mely a földön élő minden többi lénytől.

A szó drága kincs, amivel a természet minden szépségét vissza tudjuk adni: a zöldelő mezőt, a kékülő eget, a szende holdat, a hatalmas sziklák között lerohanó ezüstös vízesést, a naptól besugárzott végtelen tengerszint, —

a szó azonban egy dologra nem eléggé alkalmas: a közönség kiemelkedő embertársainak egyszerű tetteinek méltatására.

Céhmester Uraim! Már többször volt alkalmam az Önök megtisztelő megbízása alapján a mesterré avatandó közéleti férfiak érdemeit felsorakoztatni, — de soha oly nehéz helyzetben nem voltam, mint ma, mikor az igazi mestert, Reinhart Gyulát, kell a mesterek mesterévé avatni.

Jól tudom, hogy az iparosság nagyon igényteljes: még a „mester” címet sem osztogatja olyasvalakinek, aki erre teljes mértékben rá nem szolgált. Hát még akkor milyen érdemeket kellett szereznie annak a férfinak, akit Arad város iparossága méltónak talált arra, hogy a „Mesterek Mestere” névvel tüntesse ki.

Az én feladatom az, hogy felsorakoztassam azokat az érdemeket, melyekkel Reinhart Gyula rászolgált arra, hogy a nagy kitüntetés, az iparosság legnagyobb ajándékát elnyerje.

De valahogy úgy érzem, hogy hasztalan kötném csokorba szavakból a tűzvörös rózsát, a fehér szekrét, a kékülő ibolyát, ezek a szavak mégsem tudják méltatni eléggé azokat a nagy érdemeket, amiket Reinhart Gyula szerzett a köz és elsősorban az iparosság érdekében kifejtett működésével.

Ugy érzem, hogy szavak helyett sokkal inkább kifejezésre juttatnám ez érdemeket akkor, ha felsorakoztatnám mindazon intézmények vezérkarát és tagjait, amely intézmények Reinhart Gyulának köszönhetik megalapításukat, vagy nagygyá fejlesztésüket és eldefiniroztatnám Önök előtt Arad város egész iparosságát, mely annyi jót és szépet köszönhet Reinhart Gyulának, — és ebben a díszmenetben Ardeal és Banat különböző iparosintézményei külön csapattestekkel képviseltetnék magukat, mert Reinhart

Gyula áldásos működése kihat az ország minden iparosára is.

Es akkor, midőn e csapatok, miként a különböző fegyvernemek, elvonulának Önök előtt, meghajtanak az Ünnepektől előtt zászlóikat és felharsannának a trombiták és peregnének a dobok, — akkor, igenis akkor átéreznek Önök, hogy nem közönséges halandó az, aki előtt ily tiszteletadással hódol egy ország-rész iparosága, — akkor láthatnák Önök, hogy Arad és Ardeal iparosága méltányolja, értékeli és megbecsüli azt a hatalmas nem is egy embernek való munkát amit Reinhart Gyula közel 50 éven át végzett, — és akkor megerősödne Önökben is a meggyőződés, hogy érdemes a közért dolgozni.

De tudom, mélyen tisztelt Céhmaster Uraim, hogy Önök céhelőirásokhoz tartják magukat és megkövetelik az érdemek felsorolását, bármennyire is ismertek azok.

Jól van tehát, igyekszem e feladatnak eleget tenni, de ha teljes egészében nem sikerül ez ismeretése, ennek oka csak az, hogy egy terjedelmes könyv is alig volna erre elegendő, de semmi esetre sem egynéhány perces beszéd.

UJJAELESZTETTE A HITEL-SZÖVETKEZETET

S most, az érdemek felsorolásánál zavarban vagyok. Mivel, melyikkel kezdjem? Azt hiszem, nem csálódok helyesen járok el, ha elsőnek az Arad-i Iparosok Hitelszövetkezetét említem.

14 évvel ezelőtt, az 1922. év szeptember havában súlyos probléma foglalkoztatta a Hitelszövetkezet akkori vezetőségét: a lenni vagy nem lenni kérdése. 1922-től mutatott a naptár ez az év a legtöbb iparosnak fényes konjunktúrát hozott. Ugyiszólván mindenki el volt látva munkával, szépen, nyugodtan, polgári jólétben éltek és senkinek még csak eszébe sem jutott, hogy az idők változhatnak és akkor bizony szükség lesz iparostársai támogatására. Ez a megelégedett élet vezetett oda, hogy mindenki magával törődött, a szervezkedés, az egymás megbecsülése ismeretlen volt, s ennek folyománya volt azután az iparosintézmények elsorvadása. Így volt ez a Hitelszövetkezettel is, melyre azt mondták: „nincs rá szükség, enélkül is jól megy dolgunk.”

Csak egy férfiú volt, ki másképpen gondolkozott. Mintha látnoki erővel érezte volna, hogy derűre borul, konjunktúrára dekonjunktúra, bőségre inség következik, — gyűlésre hívta össze Arad iparoságát és fülükbe dörögte: „Emberök, nyissátok ki szemeiteket és lássátok meg, hogy a Hitelszövetkezet felszámolása megbocsáthatatlan bűn volna, — hogy éppen most, mikor jól megy dolgunk, most, miként a hangya és a méh, nyáron, a bőség idején gyűjtsetek — gyűjtsetek, hogy legyen tartalékotok a szükség-papjaitokban.”

Ez a férfiú: Reinhart Gyula volt. Ő volt az, aki megérezte az eljövendő nehéz időköt és megértette Arad iparoságával, hogy a Hitelszövetkezet fenntar-

tása életszükséglet. Az ő buzdító szavainak eredménye volt azután az, hogy 14 évvel ezelőtt, 1922. október 1-én rendkívüli közgyűlésre jöttek össze a Hitelszövetkezet tagjai és a legnagyobb lelkesedéssel mondták ki a Hitelszövetkezet fenntartását.

Es az elkövetkeztet idők a mi elnökünknek adtak igazat. 1922. óta napról — napra nehezebb lett a megélhetés és napról-napra fontosabb hivatás várt a Hitelszövetkezetre. Hol volna ma Arad város iparosága, ha 14 évvel ezelőtt felszámolt volna a Szövetkezet? A Szövetkezet lett Arad iparoságának igazi mentővára, ahova mindig nyugodtan fordulhattak támogatásért. Ha visszagondolok az elmúlt 14 évre, hány és hány esetre emlékszem vissza, amikor a Szövetkezet az árverési hiénák karmai közül mentette ki tagjait. Vagy hozzájuttatta őket egy kis házhoz, egy műhelyhez, szerszámhoz, gépekhez, ipari üzemi felszereléshez s ezzel kenyeret adott kezükbe az ő és családjuk részére. Jobb, rendezettebb viszonyok közé hozta a város iparoságát s ezzel sokat segített az iparoság szociális helyzetén. — S ez mind-mind Reinhart Gyula érdeme, aki páratlan tudással, intelligenciával, tapintattal és ritka jó szívvvel vezeti a szövetkezet ügyeit. Ő tette a Szövetkezetet azzá, ami: intézmény, mely, miként az édes anya, az élet minden pillanatában kész gyermeke támogatására sietni.

Igen, mélyen tisztelt Céhmaster Uraim, az a csodálatos építő munka, amit Reinhart Gyula a szövetkezet naggyá fejlesztése terén végzett, egymagában is elég volna arra, hogy őt a „Mesterek Mesterévé” avassák.

De ez csak az egyik érdeme. Van azonban még egy egész sereg, csak legyen türelmük, Céhmaster Uraim, mindezeket végighallgatni!

1921-ben lépett életbe a Trancu-Iasi-féle szindikátusi törvény és Reinhart Gyula az ő bámulatos éleslátásával rögtön észrevette, hogy az iparostületek, az iparoságnak törvényes szervezetei, haálta vannak ittféle. Azonnal rájött arra, hogy az iparoság, az iparostületek feloszlatása után, szervezet nélkül marad, szét fog hullani darabokra, mint az oldott kéve, tehát új szervezetbe kell tömöríteni az iparoságot. Erre pedig egyszerű eszköz: a szindikátus, melyet minden ipari szakma külön-külön megalakíthat és azután valamennyit egy magasabb szervezetben, a federáléban egyesíthet. És ekkor Reinhart Gyula elkezdte a szervező munkát. Estéről-estére tanácskozássra hívta össze a különböző szakmabeli iparosokat, megértette velük, milyen óriási fontossággal bír a szervezkedés, — dolgozott fáradott, irt, beszélt, — ugyiszólván egyedül és fáradozásának hamarosan meg is lett az eredménye, mert rövid idő alatt 18 szakmai szindikátus kezdte meg működését Arad-on. Ezek a szindikátusok azután federáléba egyesültek, mely Reinhart Gyula elnöklése alatt rengeteg szolgálatot tett Arad város iparoságának.

Ez a második érdem.

„Látnoki tehetsége volt”...

A harmadik: Az Iparos Otthon létesítése. Az ő nagy eszével, szokrátesszi bölcsességével és látnoki tehetségével előre látta, hogy jön idő, midőn az iparoság nélkülözni fogja azt a meleg otthont, a melyre különböző intézményeinek szüksége van. Ezért mozgalmat indított egy Iparos Otthon létesítésére, melyben ugyiszólván valamennyi iparos intézmény otthonát talál és emellett az a magaszbos rendeltetése van, hogy jövedelméből az Iparos Aggmenház épületét fogják felépíteni és annak lakóit eltartani.

Jól emlékszem: az Otthon megteremtése gondolatának először sok híve volt, de a hívek száma folyton csökkent. Az alapító bizottság még egy utolsó ülést tartott, hogy döntsön: létesítse-e az Otthont vagy mondjon le a tervéről. A bizottság valamennyi tagja, ugy emlékszem, egyenként jelentette ki, hogy pénzügyi okokból nem tartja időszá-rúnek az Otthon felállítását. Reinhart Gyula az egész táborból egyedül maradt, de őt ezáltal sem hagyta el ezse, bölcsessége és szívós kitartása. Az asztalra ült és úgy jelentette ki, hogy az Otthont fel kell építeni.

Az elnök kiadta a felszót. És az elnök szava csodát teremtett. Arad iparosága felépítette a maga otthonát.

Az egyik ajtót készített, a másik ablakot, volt aki zárt szerelt fel és volt, aki világításról gondoskodott. Az egyik vasat szerzett, a másik téglát, a harmadik épületfát, — és aki természetbeni adományt nem hozhatott, az készpénzből támogatást arvított, de nem maradt el egyetlen egy sem, aki

a magából igaz örömmel ne adott volna valamit.

Az elnök erélye győzött, az Otthon épülete nem-sokára felépült, Arad városa gazdagabb lett egy szép épülettel, az iparoság pedig nagyon értékes in-ézménnyel. S mindez Reinhart Gyula érdeme.

Es az ő érdeme: a hitelszövetkezeti áruhitel-oztály létesítése, az iparos és a polgári temetke-zési csoportok fejlesztése és különösen nagy érde-me: az iparos sajtónak eddig nem is képzelt nivóra való kifejlésése.

Ugy gondolom, Céhmaster Uraim, már eddig is annyi érdemét soroltam fel Reinhart Gyulának, hogy már ezekért is megérdemelné a Mesterek Mes-tere címet. Folytathatnám e felsorolást, de nem teszem, mert attól tartok, hogy visszaélek az Önök türelmével.

„A NAGY EMBER AZ IDŐT IS NAGGYA TESZI”...

Carlyle, a nagy angol író szavaival fejezem be beszédemet: „Azt szokták mondani, hogy nagy ember nincs, csak nagy idők vannak. Az Idő tesz mindent, de nincs nagy ember, aki olyasmit teherne, amit mi, mindannyian ne tudnánk megtenni. Erre Carlyle ezt válaszolja: „Sajnos, láttunk má Időket, melyek elég hangosan hívogatták nagy emberüket, aki azonban nem jelent meg.” Tehát, nem az Idő teszi a nagy embert, — hanem a nagy ember teszi az Időt naggyá. Az emberek az ő hitelenségükkel, zűrzavaraikkal, kétkedő, ingadozó jellemeikkel tehetetlenül imbolyognak és mindig rosszabb és rosszabb helyzetbe jutva a végromlásához közeled-

nek. Hadd hasonlítsam ezeket, — mondja Carlyle, — a száraz holt gyújtóanyaghoz, mely az ég villá-mára vár, hogy felgyujtsa. Ez a villám a nagy ember. Az ő szava: a bölcs, a gyógyító szó, amelyben mindenki bízhat. Minden föllobog körülötte, ha ő lángra lobbantotta a tüzet.”

Ilyen villám Reinhart Gyula is. Néhőlle Arad iparosága száraz, holt anyag volna, mely egymagá-ban a végpusztulásnak lett volna kitéve. A Gond-viseles azonban kegyes volt az iparosághoz, leküld-te Reinhart Gyula alakjában a villámot, mely az-után lángra lobbantotta a tüzet és ezzel biztosított-a az iparoság boldogulását.

Céhmaster Uraim, nagy ember, egy modern hős, a Munka Hőse áll Önök előtt, rászolgált a legna-gyobb kitüntetésre,

En, mint az összes Céhek főnöktáruusa, szívem egész melegével javaslom, hogy Reinhart Gyulát avassák a Mesterek Mesterévé!

„NINCS ELLENE SEMMI KIFOGÁSUNK”...

Gabos Jenő dr. szárnyaló szavai: zúgó taps fogadta, majd felhangzott a főcéhmaster szava:

— Céhmaster testvéreim, van-e és lehet-e va-lakinek kifogása tudós és jámbor főnöktáruusunk re-megbe szabott javaslata ellen.

Mint egy ember válaszolt a kérdésre a céh-mesterek köbényes csoportja és a közönség:

— Nincsen...

A TUDÓS ÉS JÁMBOR CÉH- MESTEREK NÉVSORA.

Szömörkényi Rudolf folytatja:

— Felkérlek tehát titeket, céhmaster tes-tvé-reim, járuljatok Reinhart Gyula uram elé és avas-sátok őt ősi szokás szerint, ősi hagyományok szer-tartásai mellett céhetek díszmesterévé és ezáltal a Mesterek Mesterévé. Kollaterális főcéhmaster uram, olvassd fel az érdemes avató mesterek névsorát.

Fibinger Izidor felolvassa ekkor az avató-mesterek névsorát a következőképpen:

A híres és nevezes arad-i asztalos-céh céh-mestere, Czeiler István ur, a nemes vas- és fém-ipari-céh céhmastera, Vulcu Maxim ur, a tudós sze-relő-céh céhmastera, Schaefer Richárd ur, az ősi cipész-céh céhmastera, Czernóczy Mihály ur, a ne-mes és nagymultu csizmadia-céh céhmastera, Kon-csek Lajos ur, a kocsigyártók nevezetes céhének céhmastera, Kovács Ferenc ur, a vendégfogók és korcsmárosok ősi céhének céhmastera, Karácsonyi Döme ur, az aranyművesek céhének céhmes-tere, Kun József ur, a szabómesterek nagyhirű céhének céh-mestere, Sámson Jakab ur, a kárpitosok tudós cé-hének céhmastera, Wolf András ur, a nőiszabók fi-nom céhének céhmastera, Illyés István ur, a borbé-lyok és kirurgusok nagytudományu céhének céh-mestere, Birkenheuer Péter ur, a kádárok ősi céhé-nek céhmastera, Ring István ur, a sú-őmesterek hasznos céhének céhmastera, Sztojka Rudolf ur, az ősi szűcs és gubás-céh céhmastera, Engelhardt Fe-renc ur, a festők nemes céhének céhmastera, Grün-baum Mór ur, az esztergyályosok nevezetes céhének céhmastera, Fock Gábor ur, a női fodrászok előkelő céhének céhmastera, Fleischmann István ur, a kő-művesek tudós és ősi céhének céhmastera Galgóczy István ur, a sokat tanult és sokat vizsgázott fogá-szok ifjú céhének céhmastera Neulaender Harry ur, a gombkötők híres és nevezetes céhének céhmastera Burskó Béla ur, az útságcsinálók eleven és cagy-hatalmu céhének céhmastera Zima Tibor ur.

A közönség lelkesen megtapsolta a névsort.

REINHART GYULÁT A MESTEREK MESTERÉVÉ DEKLARÁLK...

Szömörkényi Rudolf főcéhmaster a következő felhívással vezette be az avatási aktust:

— Céhmaster testvéreim! mint ősi és hírneves céhetek becsületes és érdemes mesterei, járuljatok Reinhart Gyula uram elé és avassátok őt céhetek díszmesterévé ősi szokás szerint, tisztes kézszerítá-sal.

Megkezdődött Kőszeghy Emil főszertartásmes-ter vezetésével az avatómesterek felvonulása. Hár-mas csoportokban járultak az ünnepektől elé.

Czeiler István lépett elsőnek Reinhart Gyula elé. Siri csend lett a hatalmas teremben, amikor észre vették, hogy Czeiler István sirva mondja el az ava-tó igéket:

— Örömmel ismerlek el és fogadlak Téged ősi céhünk, az arad-i asztalos-céh díszmesterévé. Büsz-keségünk vagy.

Vulcu I. Maxim románul mondta az avató beszé-det, amely így hangzott:

— Örömmel ismerlek el és fogadlak Téged a nemes vas és fémipari céh diszmesterévé. Mindenkoron atyja voltál a bajban lévő mestereknek, gyámoltottad az özvegyeket és árvákat.

Schaefer Richard szájából tisztán hangzik:

— Megtiszteltetés számomra, hogy Téged a tudós szerszám-céh diszmesterévé fogadhatlak. Minket irányító fáklya volt mindenkoron a Te tanácsod.

Czernóczy Mihály tagoltan mondja:

— Legszébb kötelességemet teljesítem, amikor Téged az ősi cipész-céh diszmesterévé fogadlak. Az igazat nem hamisítottad, a hamisat nem igazítottad.

Karácsonyi Döméről sugárzik az elegancia. Pom-pásan szabott frakkja fölött mint valami elegáns divatcikk leng a hófehér kötény. Román nyelven mondja:

— Céhemnek, a vendéglősök és körösmárosok céhének minden tagját öröm tölti el, hogy Téged disztagunkul fogadhatlak. Mindenkoron terített asztal volt a mi számunkra a Te nagy tudásod és irántunk való önzetlen szereteted.

Kun József messze csengő hangon mondja:

— Lelkem mélyéig megragat a megtiszteltetés, hogy Téged az aranyművesek tisztas céhének diszmesterévé fogadhatlak. Ősi törvény van rá, hogy a mi munkákban való aranyban, ezüstben hamisságnak avagy csalárdságnak nem szabad találtatni. Bohasem rozsdásodó arany és nemes ezüst a Te negyvenhét éves közéleti multad, amelyben semmikor sem találtatott hamisság, avagy csalárdság.

Sámson Jakab bátran mondja:

— Mint a szabómesterek nagyhirű céhének céhmestere, diszmesterünké fogadlak, mert nagy eszed fölénk emel. Vezetőnk vagy, akinek nincsenek ellenfelei, csak ellenségei.

Wolf András szavai tetszést aratnak:

— Mint a kárpitosok tudós céhének céhmestere — mondja — teljesítem a megtisztelő feladatot, hogy Téged a művészetekben jártas kárpitos céh diszmesterévé avassalak. A céhek ősi történetének legragyogóbb lapjai azok, amelyek nagyszámú céheknek egy táborba való tömörüléséről írnak. Mai iparunk eljövendő történetírója nem hagyhatja ki a nevedet, amikor ennek a kornak országos iparos mozgalmáról ír. Szervező-tehetséged tulmenőleg ennek a városnak határain, országos viszonylatban is felbecsülhetetlen hasznót jelent az iparos társadalomnak.

Illyés István hangja elcsuklik, amikor így szól:

— Az irántad való szeretet és ragaszkodás önti el a szívemet, amikor a nőiszabók tisztas céhének diszmesterévé fogadlak. Szeretünk Téged, tisztelünk Téged és ragaszkodunk hozzád. Ez a készfűzés csak forma szerint való, mert ennek előtte is régóta diszünk vagy és mesterünk vagy.

Birkenheuer Péter németül mondja az avató ígéretet:

— Mint a borbélyok és kirurgusok ősi céhének céhmestere diszmesterünké fogadlak. Örizz, vigyázd és teljesítsd ezután is az ősi céhtörvényt: vigyázz reánk, hogy jól és igazán munkálkodjunk, örizz minket, hogy semmi gáncs bennünket ne érjen és juttasd számunkra okos tanácsaidat, kinek-kinek az ő mesterségük szerint.

Ring István bőrkötényes alakja kifeszül az ünnepelt előtt:

— Amikor Téged legszebb kötelességem szerint a kádárok ősi céhének diszmesterévé fogadlak, — mondotta, — nem hallgathatom el, hogy Te voltál, aki a multban is teljesítetted a törvényt: az egész céhben történt akadályokat, dolgokat, fogvatkozásokat eligazítottad. Amíg ezt a nagy munkát végezted, a mi érdekeink szolgálata közben számos ellenséged támadt. Ezek az ellenségeid a mi ellenségeink is mert az iparosság érdekei szerint való, hogy azok ellen, akik miattunk támadják, megvédjük a mi vezérünket.

Stoica Radu csengő hangon szólal meg:

— Ünnep számomra, hogy Téged ősi céhünk, a sütőmesterek hasznos céhének diszmesterévé fogadhatlak. Ragyogó intelligenciád, jó szíved és önzetlenség rátűtötte nemes mester-bélyegét iparos mozgalmunkra.

Engelhardt Ferenc szavait elfátyolozza a meghatottság:

— Mint az ősi szűcs és gubás-céh céhmestere nagy tehetséged iránt való őszinte bámulattal avatlak diszmesterünké. Két nagy remekmunkád az Arad-i Iparosok Hiteleshelyezése és az Arad-i Iparos Otthon olyan ragyogó és diadalmas mesterművek, hogy azoknak megalkotása után nem a te számomra, hanem az én számomra kitüntetés szerény avató kézfogásom.

Grünbaum Már fehércsuhányos alakja meghajlott az ünnepelt előtt:

— A művészetekhez értő ősi festő-céh diszmesterévé fogadlak — mondja — és remélem, hogy amiként mi, festők, a legszébb minták után dolgozunk, a Te tisztességben és a köz szolgálatában eltelt eddigi életedről vessz mintát a fiatal nemzedék.

Fock Gábor szolgálatkész kedvességgel áll szeretett elnöke elé:

— Mint az esztergályosok céhének céhmestere, — mondja, — szeretettel fogadlak diszmesterünké. Nem kérek Tőled mást, mint amit eddig is adtál: ezután is légy segítője, védője, támogatója azoknak, akik nagy bajukban hozzád fordulnak.

Fleischmann István értelmesen tagolt, csengő hangon mondja:

— Büszkeség tölt el, hogy iparos vagyok, amikor céhemnek, a nőfodrász és paróka készítő-mesterek becsületes céhének az ősi szokások szerint diszmesterévé fogadhatlak. Büszkeség tölt el, mert szép, nemes és dicsőséges a kézműipar multja. De méltán tölt el büszkeség akkor is, amikor az iparos jelenre gondolok, hogyha reád nézek, aki legfőbb képviselője vagy Arad-on az iparos jelennek. Annak az iparosságnak, amelynek ilyen vezére van, jövőjének is kell lenni. A fiatal arad-i iparosok Téged tekintenek mintaképüknek.

Galgócsy István, a kitűnő szónok, akinek talpra esett beszédei iparosgyűléseken nem egyszer arattak hatalmas sikereket, amikor meglátja Reinhart Gyulának az ünnepeltétől fáradt, jószágos arcát, alig néhány szót tud szólni. Beszédét, amelyet az érthető meghatottság miatt nem mondhatott el, alább közöljük:

— Mielőtt az ősi céhszokások szerint céhem, a nagymultu építő és közműves-céh diszmesterévé fogadnának, az igazságos Mátyás király egyik céhleveléből idézek: „Válasszatok céhmestereket, — mondja az ősi pergament, — hogy senki a mestereket vagy valamelyeket ő közülük semminemű okkal az ő mesterségükön és munkájukon kívül az város bírása, vagy esküdtje, avagy akármely bírák eleiben is ne kényszerítthesse különben, hanem csak akkor, amikor az ilyen dolgok az céhmester által megítéltetnek.” Mennyivel nagyobb eredményeket ért volna el Arad-on az iparos mozgalom, hogyha ezt az ősi céhszabályt

Fogadalmat tesz Reinhart Gyulának Arad iparossága

A céhidők szellemét lélegetesen visszatükröző aktus után a fogadalom-tétel következett, amelyet a főcéhmester következő felhívással vezetett be:

— Mélyen tisztelt ünnepelő közönség! Ősi szokásaink szerint az avatást fogadalom kíséri. Én, mint az arad-i iparoscéhnek mai napra megválasztott

főcéhmestere, főcéhmesteri hatalmamnál fogva felmentem Reinhart Gyula urat minden fogadalom megtételéről.

— Közel fél évszázados közéleti tevékenysége többet mond nekünk minden fogadalomnál.

— De azért, mélyen tisztelt ünnepelő közönség, ősi szokásunkat megtartandjuk a jelen esetben is.

— Mi, Arad város össziparossága ünnepélyes fogadalmat tesszünk neked Reinhart Gyula főmester uram. Jelen fogadalmunkkal eljövendő nehéz munkád sikerét véljük az össziparosság érdekében biztosítani. Főnödtárs uram! olvasd el a fogadalom szövegét, melyet mi most leteendők vagyunk.

A FOGADALOM SZÖVEGE.

— Mi, arad-i iparos mesterek, mint a régi céhbéli hagyományok letéteményesei, ígérjük és fogadjuk Neked, akit maguk között elönek ismerünk el, hogy minden jószágodéku törekvésedben és a mi érdekeinket szolgáló munkálkodásodban tőlünk telhető legnagyobb áldozatkészséggel és jóakarattal követünk Téged és segítünk Neked. Áldjon meg az Isten Téged szép családdal és a mi javunkra, valamint a tisztas ipart hazánk boldogulására.

A fogadalom szövege nagy hatást vált ki a közönség soraiban. Főcéhmester megszólal:

— És most felszólítalak Téged, kollaterális főcéhmester uram és titeket céhmester testvéreim, téged főnödtárs uram, téged főszertartásmester uram, titeket serlegőrző, borvízszálló és főnöhárnokmester uraim, végül titeket, mesterségeikben tudós és jámbor mestertestvéreim, tegyék le kezemből fogadalmatokat Reinhart Gyula urunk részére, az összes arad-i nemes céhek nevében, amelyeket a mai napon megbízástok folytán, hatalmam van képviselni.

Főcéhmester előmondja a fogadalom szövegét, amit a jelenlevők tömege sugó hangon utána mond. Lélekemelő jelenet volt.

A fogadalom letétele után a főszertartásmester

minden itteni iparos követte volna és a Te mindig okos, mindig hasznos, mindig igazságos és mindig az iparosság érdeke szerint való tanácsodat követte volna. Egy akol és egy pásztor lenne akkor a mi mozgalmunk. Amikor ünnepélyes kézfogással diszmesterünké avattatásodat elvégzem, kívánom, hogy Te légy az egy akolban lévő iparosság bibliaibéli pásztor.

Neuländer Harry szónoki készséggel előadott beszéde nagy sikert arat:

— Mint a fogtechnikusok ifjú céhének céhmestere diszmesterünké fogadlak. A fiatal céh öreg tagjai is sokat tanulhatnak Tőled, aki az ősi céhvilág legkiválóbb letéteményese vagy Arad-on és nemcsak őrszod, hanem egyben magadban is foglalod az elmúlt céhvilág nemes értékeit.

Bucskó Béla bátran mondta:

— Mint az ősi gombkötő céh céhmestere egy kihálóban lévő iparág nevében avatlak Téged diszmesterré. Nem minden marad meg nagynak és dicsőnek, ami a multban nagy és dicső volt, de hiszem és vallom, hogy a Te szép életed nemes példája sok-sok évvel földi elmúlásod után is követendő példa lesz az eljövendő nemzedékek előtt.

Legutolsónak Zima Tibor lépett az ünnepelt elé. Ludtollat nyomtak a markába az elnöki asztaltól. Feszült várakozás fogadta az arad-i újságíró-társadalom illusztris vezérének beszédét, amelyet a ludtollat füle mellé tűzve mondott el:

— Kedves Barátom! Nem mint diszmester jöttem Eléd, hanem mint a Kisebbségi Újságírószindikátus arad-i elnöke, hogy ünnepélyesen közöljem Veled: tegnap tartott gyűlésén az arad-i kisebbségi újságírószindikátus tiszteletbeli tagjává választott. Tettük pedig ezt nemcsak azért, mert főszerkesztője és irányítója vagy az ország egyik legnagyobb és legértelmesebb szaklapjának, hanem azért is, mert újságírói működéseddel irányító hatást gyakorolsz országárszánk egész iparos mozgalmára.

Minden avató mester kezét szorított az elnökkel. A hármass csoportokat Kőszeghy Emil főszertartásmester tempósan vezette fel a színpadra, majd beszédek elmondása után a helyeikre.

beintésére a Katolikus Dalkör elénekelte a „Rég vártuk ezt a szép napot” kezdetű szép dalt. Hatalmas tapsot kapott.

ÜLLŐVEL ÉS KALAPÁCCSAL TISZTELET ADATOTT REINHART GYULA 70. EVÉNEK

Az újabb jelenetet, amely legjobban megfogta az egész ünnepség alatt a szíveket, ismét a főcéhmester beszéde vezette be:

Mélyen tisztelt ünnepelő közönség, — mondotta, — felelte szeretett vezérünknek és főcéhmesterünknek, Reinhart Gyula uramat, élete hetvenedik évében éri a mi megtisztelésünk. Ez a hetven gyönyörű esztendő a tisztas munka jegyében telt el. Illo tehát, hogy tisztelegadásunk a munka legősibb szimbólumaival történjék meg.

Hozzád szólók Kőszeghy Emil uram, főszertartásmester testvéreim! Vedd ime ezen tisztas kalapácsot, menj véle az üllőhöz és juttasd messze hangzóan kifejezésre a tisztas munka két ősi szerszámával mi nagy tiszteletadásunkat.

— Minden tiz esztendőért, ami nagy mesterünk életéből eddig eltelt, sujtj egyet kalapácsoddal az üllőre. Amiképen erős kőre kőre számtalanszor sujtandja a vasat, azonképen jutalmazza Mennyből Urunk Reinhart Gyula uramat, számtalan örömteli esztendővel szép családjá és a mi javunkra.

Fő-fő urak és polgárok, szépséges asszonyok és gyönyörűséges leányzók, tiszteljétek meg ünnepélyes felállással szertartásunkat és a hetvenéves Reinhart Gyula uramat.

A közönség feláll

és a mi csandben hétézer csandul fel a kalapács csattanása az üllőn, majd két tompa koppanás jelzi, hogy az aktus befejeződött.

A jelenet nagyszerűsége mélyen meghatotta a közönséget.

FELOLVASSÁK A DISZMESTER AVATÁSI OKMÁNY SZÖVEGÉT.

Főcéhmester felszólítására a diszmesteravatói okmány szövegét olvasta fel a főcéhmester felhívására Fybinger Isidor kollaterális főcéhmester.

Szőmörkényi Rudolf ekkor kezébe vette az okmányt, felállt a székeről, odament az ünnepelthez mélyen meghajította magát és így szólt:

Főmester Uram és Vezető! Vedd tőlem ez okmányt nagy-nagy megtisztelésünk jeléül. Meghatározással hajtom meg fejem előtted és a Te kezved, munkás, gyönyörű esztendő előtt; adja a Mindenható, hogy hálás szívünk minden kívánsága valóra váljék.

Mindkettőjük szeme könnybe borult, amikor a főmester átadta az okmányt. Könyvesve ölelték át és csókolgatták meg egymást.

AZ OT MIVLATO MESTEREK JELENTESE ARAD IPAROSSAGANAK AJANDEKAROL.

Kőszeghy Emil főszertartásmester vezetésével Baricz Máté főmivlátómesterrel az élen Zombory Gyula, Uzsora István, Govits Ferenc és Jantó Béla mivlátó mesterek vonulnak ekkor a terembe.

— Hozott Isten Baricz Máté főmivlátómester uram — mondta nekik a főcshmester — és titeket is Zombory Gyula, Uzsora István, Jantó Béla és Govits Ferenc mivlátó mester uraim. Mi jártaban vagytok?

Főmivlátómester:

— Jelentést akarunk tenni főcshmester urunk előtt, az összes arad-i céhek számára, hogy megbízatásunkban hűségesen eljártunk.

Főcshmester:

— Tegyétek meg jelentéseteket kötelességetek szerint.

Főmivlátómester:

— Adom tudtára mindenkinek, egyházi és világi uraknak, kedves vendégeinknek és arad-i mestertestvéreimnek, hogy Arad iparossága maradvánvá akarta tenni Reinhart Gyula urunk számára ezen szép ünnepnapot, amely okból meghatározta és ezen határozatát meg is valósította, hogy szép ajándékkal 'eszi emlékeztetessé' mai tisztességadását.

— Mi őten, mint a tisztas arad-i céhek miv-

látó mesterei, szerény személyem vezetésével megvizsgáltuk ezen ajándékot, azt jónak találtuk és kívánjuk, hogy találja Reinhart Gyula urunk örömet benne.

Főcshmester:

— Jelentéseteket, kedves főmivlátó mester uram és ti mivlátó mester uraim tudomásul vesszük.

Kőszeghy főszertartásmester vezetésével a mivlátó mesterek levonultak ekkor a színpadról.

ELŐKERÜL A CÉHBILLIKOM.

Főcshmester:

— Mai nagy avató ünnepünket megkoronázandó, adassék Reinhart Gyula uram tiszteletére, érdemes vendégeink részéről köszönő pohár.

— Hozzatok fordulok, Czernóczy Mihály uram, borvizsgáló mestertestvérem, Fock Gábor uram, serleghordozó mestertestvérem és Horváth József uram, serlegörző mestertestvérem, hozzatok elébünk ősi és felszentelt serlegünket, a céhbillikomot.

Megtörténik.

Főcshmester:

— Főpohárnokmester uram tölts a kóstolómester poharába. Im tegyen előttünk bizonyosságot, megfelel-e a bor mi magasatos ünnepünkre.

Czernóczy Mihály főkóstolómester:

Jó bor ez a nem csigér.

Megihatod, testvér,

Jó az előbből tipratott,

Vizmel nem higítottatt...

Főcshmester:

— Serlegmester, vedd kezébe a serleget, a melybe cébünk ősi jelszava — Isten áldd meg a tisztas ipart — van bevésve. Főpohárnokmester, tölts friss bori a billikomba, hogy megkezdhesük az ünnepélyes, serleggel való tisztletadást.

Transilvania is Mesterének tekinti a Mesterek Mesterét

A céhbillikommal való köszöntés során elsőnek Szabó Károly, az országos nevű iparosvezér, mint az oradeai iparosság képviselője lép a színpadra. Arad iparosságát méltatja és nagy elismerését fejezi ki az itteni iparos szervezetek iránt, mer:

Arad megadta a régi közmondást, hogy senki sem lehet próféta a maga hazájában.

Arad boldog lehet, hogy van egy Reinhart Gyulája. És Reinhart Gyulának is nagy elégtétele, hogy az arad-i iparosság hozzácsatlakozott és segített neki, hogy valóra váljon nagy és nemes célkitűzéseit.

— Reinhart Gyulának és az arad-i iparosságnak, — mondott a, — az a legnagyobb érdeme, hogy megelőzte az ipartestületi intézmény megszervezését, már is gondoskodott annak pótlásáról.

Reinhart Gyula volt az, aki ebben a szép városban az iparosságnak otthont teremtett és Reinhart Gyula vezetés alatt mindjárt a Trancu-Iasi-féle törvény megjelenése után, elsőnek az arad-i iparosság kezdte meg a szindikátusok kiépítését.

Régi barátág fűzi Reinhart Gyulához. Hosszu idő óta együtt működnek az országos iparos mozgalomban és ő egyike a legilletékesebbeknek, aki kijelentheti, hogy

Reinhart Gyula országos viszonylatban is mennyire méltó arra a nagy díszre, de egyben nagy kötelességet is jelentő címre, amellyel ma, amikor a Mesterek Mesterévé nyilvánították, felruházták.

Meleg kézzszorítással jókívánságait fejezte ki. A közönség lelkesen megtapsolta a nagy szónoki készséggel előadott szép beszédet.

„EL AKARJAK VENNİ TÖLÜNK REINHART GYULÁT...”

Bustya Béla, a târgu-mureş-i Magyar Iparos Egyesület elnöke volt a második a más városokból Arad-ra jött és az ünnepségen felszólaló vidéki iparos-szónokok között. Régies zamatu, ises nyelven mondotta el talpraesett és tartalmas beszédét, amelyet sűrűn szakított meg a közönség viharos tettezés-nyilvánítása.

— Megjött a hír Târgumureş-re, — mondotta, — hogy augusztus másodikán mi fog Arad-on végbe menni. A székely sohasem fél, de mi most mégis megijedtünk, hogy el akarják tölünk venni Reinhart Gyulát, akit Arad egészen ki akart a ma-

ga számára sajátítani. Összeülének a vének és kiadták a parancsot Bustya-Béla-nak: végy magadhoz két harcos katonát és indulj azonnal Arad-ra. Mond meg ott, hogy Reinhart Gyula nemcsak Arad-ra, hanem egész Transilvania-ra és hogy jogunk van hozzája nekünk is, akik a székely fővárosnak vagyunk az iparosai. A székely mindig kivívta a maga jogait, most se hagyjuk magunkat. Azért jöttünk, mert be akartuk jelenteni, hogy részt követelünk a mai ünnepségből.

A székely főváros ösztiparosságát egy táborba tömörítõ Magyar Iparos Egyesület nevében kijelenti, hogy ő a maga egyesülete és a székely főváros iparossága nevében is a Mesterek Mesterévé deklarálja Reinhart Gyulát, akinek hosszú, szép életet kíván az országos iparos mozgalom érdekében.

ARAD PÉLDÁT MUTATOTT...

Satu-Mare iparossága nevében Kondor Gedeon ültette ki a ezüst céh-billikomot. Mint a satumare-i Iparos Otthon elnöke hozta Észak-Transilvania iparosságának üdvözlét. Elmondotta, hogy Satu-Mare nagyon jól ismeri Reinhart Gyulát, mert országos iparosgyűlések alkalmával töb ízben járt városukban. Volt alkalmá így ugy neki, mint a vezetés alatt álló intézmény nagyszámu tagjának egész országárszünk szempontjából figyelemmel kísérni azt az értékes munkásságot, amelyet Reinhart Gyula előrelátása, nagy tapasztalata, óriási szervezőképessége és bölcs tanácsai az országos iparos mozgalom számára jelentettek.

A satumare-i kiküldöttek azért jöttek Arad-ra, hogy az itteni ünnepségen városukat képviseljék, de ő bevallja, hogy tanultak ezen az ünnepélyen. Arad most is példát mutatott nekik és ő igéri, hogy minden erővel igyekeznék ezt a példát a maguk városa iparos mozgalomában követni és megvalósítani.

„NEMCSAK ARAD-NAK VOLT HASZNA AZ Ő NAGY TEHETSÉGEBŐL...”

Kovács István a timişoara-i Kisipari Munkaadók Szindikátusának társelnöke háttagu küldöttség élén jelent meg Reinhart Gyula ünnepén. Nagy lendülettel előadott szép beszédében kiemelte, hogy a szomszédos Timişoara poliglott iparossága egyhangu határozattal küldte őket Arad-ra, hogy részt vegyennek ezen a példátlanul nagyarányú és szívmelegítően megható ünnepségen. Ez az egyhangu határozat a legszebb bizonyosság arra, hogy Reinhart Gyula érde-

mei országos jellegűek. Nemcsak Arad-nak volt haszna az ő nagy tehetségéből, hanem egész Transilvania és a Banat iparosságának is, mert egész Transilvania és Banat a maga vezérének tekinti őt.

Timişoara-nak szintén régi szindikátusi mozgalmá van és nem kis részben járul ez hozzá, hogy a timişoara-i iparosság tudja méltányolni Reinhart Gyula érdemeit. Kéri a Mindenhatót, jutalmazza meg még sok munkás esztendővel Reinhart Gyulát, a Mesterek Mesterét.

70 SZAL RÓZSABIMBÓ

A küldöttségekkel való tisztletadás következett ezután, amelynek rendjén Kőszeghy Emilnével az élén az Arad-i Iparos Otthon hölgybizottsága vonult elsőnek az ünnepelt elé. Reinhart Gyula leglelkesebb munkatársai sorongtak a színpadon álló hölgyek kedves csoportjában. Kőszeghy Emilné kezében 70 rózsabimbót tartalmazó virágcsokorral, közvetlen, meleg szavakkal köszöntötte az ünnepeltet.

— Mint az Iparos Otthon hölgybizottságának szószólója — mondotta — a hölgybizottság tagjai nevében nyujtom át ezeket a virágokat Elnök Urnak. Azt jelenti ez a csokor, hogy mi, akik iparosok feleségei és leányai vagyunk, szívünk teljes melegével ostromunk a mi szeretett elnökünk mai ünnepeltetésében. Mi tudjuk a legjobban, milyen jószágos szíve van az Elnök Urnak, akik segítették Ont emberbaráti törekvéseinek megvalósításában. Igérjük, hogy ezután is segíteni fogunk. Az Iparos Otthon hölgybizottságát mindig maga mögött találja, amikor airo arcokról a könnyeket akarja letörölni, vagy folytatja régi munkáját, a rokkantak, aggok és elesettek örökös hajlékának megteremtése érdekében. Isten áldását kérjük Elnök Ur jószágos szívére.

ARADUL-NOU-N IS DISZMESTERRE VALASZTOTTAK...

Aradul-Nou iparossága Braun Antonnal az élén harminctagu küldöttséggel képviseltette magát az ünnepen Braun Anton, mint a küldöttség szónoka német nyelven tolmácsolta hálás köszönetét az ünnepeltnek azért az értékes támogatásért, amit az Arad-dal szomszédos kisváros német iparosainak a maguk otthona, a Gewerbeheim megalapítása körül nyujtott. Köszölte, hogy az aradul-nou-i iparosság egyhangu határozattal szintén diszmesterévé deklarálta Reinhart Gyulát és a maga részéről is az összes iparágak diszmesterének, a Mesterek Mesterének tekinti. Az erről szóló hivatalos jegyzőkönyvi kivonatot mindjárt a helyszínen át is nyujtotta Reinhart Gyulának.

Thierjung Péter, a Timişoara-i Iparosok Hitelesítőbizottsága nevében szintén német nyelven üdvözlötte pár szóval az ünnepeltet.

ÜDVÖZLŐ LEVELEK ÉS TÁVIRATOK ARDEAL ÉS BANAT MINDEN RÉSZEBŐL

Az üdvözlő táviratok és levelek egész tömege érkezett Arad-ra a diszmesteravatási ünnepségre. Gabos Jenő dr. főcshnótárius számolt be ezekről a beérkezett vidéki üdvözlésekről.

Elsőnek Szabó Béni országgyűlési iparosképviselő üdvözlő levelét olvasta fel.

— Amikor gondolataim túlaradó öröm között Arad-on járnak, — írja többek között Szabó Béni, — sajgó fájdalom fut át szívemen, hogy ennek a nemesen szép ünnepségnek nem lehetek tanúja. Hogy az ünnepség alkalmával nem szoríthatom meg az én kedves kollégám becsületet, dolgos kezét és nem mondhatok köszönetet Arad lelkes népének nemes kötelességteljesítéséért.

Szabó Béni azért nem jöhetett el az arad-i ünnepre, mert már hónapokkal előbb lekötötte magát az EMKE-nek, hogy mint a nagytekintélyű országos magyar kultúregyesület diszaszónoka Sighişoara-n az ugyanezen a napon megtartott Petőfi-ünnepen fogja képviselni az egyesületet.

Levele végén alázatosan kéri Szabó Béni a Gondviselőt, hogy áldja meg Reinhart Gyulát sok-sok boldog esztendővel, családjának minden egyes tagját teljes boldogsággal, hogy Reinhart Gyula életének csendes tovaszálló éveit a legteljesebb békés harmóniában teljenek el.

Bernády György, a székely főváros nagynevé volt polgármestere, Târgu-Mureş újáteremtője a következő táviratot küldte:

— Öszinte becsüléssel, meleg barátsággal csatlakozom az ünnepelőkhez. A Mesterek Mesterét hálás szeretettel köszöntöm. Bernády György.

Szösz szerint közlünk még néhány táviratot: — Peldát adó meste-ünknek öszinte szívből gratulál: Gróf Bethlen György.

— Fontos tanácskozások harmadik napja. București-ben tartanak. Ezer sajnálatomra csak eszton küldhetem legmelegebb szerencsekívánataimat:

Gyárfás Elemér.

— A hetven éves határkőnél és a dízmester-avatás ünnepségén tisztelettel hajtjuk meg elismerésünk zászlaját. Isten segédelmét kérjük további áldásos munkásságára:

*A reghini Magyar Iparosok Olvasókörre
nevében Bálint Endre elnök.*

Negyvenhét éves eredményes közéleti működés, amelyet az iparos érdekeknek szentelt, valamint a Mesterek Mesterévé való felavattatása alkalmából fogadja nagyrabecsülésünket és őszinte jókívánságainkat:

Asztalos Ipartársulat Târgu-Mureș.

Jubileuma alkalmából a Salonta-i Iparos Otthon nevében melegen üdvözlöm:

Adler.

Dízmesterré avatása alkalmával fogadja őszinte gratulációt:

Csiby János

a gheorgheni-i Ipartestület volt elnöke.

Meleghangú levelet írt az ünnepeltnek Târgu-Mureș városából Csizsár Lajos, az ottani iparosság érdemes, veterán vezére.

Vezére vagy, — írja többek között Csizsár, — az iparos erkölcs régi hagyományainak. Felújítója és őrzője a polgári gondolatnak és az iparos testvériségnek. Fáklyát gyújtottál és mi mindnyájan meglátjuk annak igazi fényét. Követtünk. Bizakodó szellemed, kitartó munkád országos közvéleményt teremtett körülötted. Táborod van. Irányításodat várja a mögötted haladó iparos társadalom. Mesterünk vagy, akit követünk továbbra is.

Közvetlen szavakkal fejezi ki jókívánságait a târgu-mureș-i Női és Férfiszabók Szövetkezete. Vezérő mesterüknek nevezik a levelet aláíró Tóthfalussy elnök és Székely titkár, akik biztosítják Reinhart Gyulát, hogy szívük minden dobbanása hála és köszönet a Vezérő Mesternek a szövetkezeti gondolat nagyevű magvetőjének azokért az önzetlen tettekért, amelyeket fáradságot nem ismerő odaadással az iparosság érdekében kifejtett.

Lakatos Ottó dr. arad-i római katolikus plébános, szentszéki tanácsos, elsősorban Reinhart Gyulát üdvözlő levelében és méltányolja az arad-i ipar fejlesztése körül végzett több évtizedes munkásságát, de kihangsúlyozza, hogy ez az üdvözlés az érdemes iparos rendnek is szól, amely Reinhart Gyula bölcs és mindenre kiterjedő vezetése mellett Arad város társadalmának elsőrendű tényezőjévé fejlődött. Kéri az ünnepeltet, hogy a katolikus iparosságnak az egyház iránti meleg érdeklődését tartsa meg és fejlessze.

Az odorheiu-i Polgári Önképző Egylet a székellyöldi iparosság szeretetét és ragaszkodását tolmácsolta szép levélben. A levél, amelyet Csiky Albert egyesületi elnök és Gyerkes Mihály titkár írtak alá, boldognak minősíti az iparos társadalmat, amelynek Reinhart Gyula és hozzá hasonló iparos vezetők intézik sorsát.

Szívet melengető kedvesség sugárzik abból a bájos versikéből, amellyel Dragus István a Carei-Mare-i ipartestület volt elnöke köszönti a Mesterek Mesterét. A kedves versikét alább szösz szerint közöljük:

*Jubiláris évfordulód
Istennek ajánlom,
Hogy nem foghatok Veled kezét,
Végtelen sajnálom.
De ott helyettem a többi bajtárs
Aki körülvesznek,
Vélem együtt ők is Téged
Őszintén szeretnek.
Negyvenhét éve, hogy véded
Közös váruunk sáncát,
Meg is hajtjuk előtted
A becsület zászlaját.
Legyen e nap szívtűnk-lelkűnk
Örömeinek emléke,
Számódra meg
Hátralevő
Éveid reménye.*

Szívélyes levélbeli gratuláció érkezett Schreiber Ioachim arad-i főrabbitól, aki kéri, hogy teljesedjenek a Biblia szavai:

— Az Örökkévaló áldja meg Reinhart Gyulát minden munkájában.

Őszinte és mély megértést sugároznak Lujai Cornel dr-nak, Arad város volt főpolgármesterének közvetlen sorai. Arad iparossága számára halhatatlan érvényűnek minősíti Reinhart Gyula munkásságának eredményeit.

A közelmúltban elhunyt Szablóczky János hitel-szövetkezeti titkár özvegye könnyes szavakkal köszönti néhai férjének azeretett főnökét és szívélyesen gratuláltak dr. Tisch Mór, Arad város nyugalmazott főorvosa és neje, Chiroiu D. Silviu, Taraba Tivadar, a Banat-i Bankegyesület r. t. főpénztárnoka és családja, a Szenes és Schwartz cég, Dr. Róna Jenő orvos, Ficzy Aranka és Reiner József ékszerész is.

Hentsel István elnök és Barthel Ernő ügyvezető alelnök aláírásával meleghangú levelet küldött az arad-i Kolping egyesület. Farkas Miklós elnök aláírásával a Turda-i Magyar Iparosok Önképző Egyesülete kér részt „országreszünk nagytehetségű, fíradhatatlan vezére” ünnepeltetéséből. Szívélyes hangú román nyelvű gratulációt küldött a Calea Ferata Arad-Podgoria, az Arad Podgoria-i villamos vasut igazgatósága. Szabó Sándor elnök és Köbölkuthy Béla aláírásával a Târgu-Mureș-i Csizmakészítő Ipar társulat. A brașov-i Bőriparos Mesterek Árucarnoka r. t. Biró Sándor elnök és Gollnhoffer jegyző aláírásával távollevő elnöke Dánér Lajos nevében küldött üdvözlő levelet. Meleg baráti köszöntés ér-

„Mindenkor csak az arad-i iparosok első szolgája akarok lenni”...

Az érkezett üdvözlések felolvasása után hatalmasat koppan az asztalon a főcéhmaster kalapácsa és felcsendül Szömörkényi Rudolfnak az egész hatalmas termet megtöltő hangja:

— Reinhart Gyula urunk szólni kíván.

Nagy csendben, általános figyelem közepette, a mély meghatottságtól sirásba csukló hangon köszönt meg Reinhart Gyula az ünnepeltetést.

— Tisztesség adatott ma a becsületes munkának, — mondotta. — Nem hiszem, hogy Arad-on valaha embert így megtiszteltek volna, mint most, engem és különösen nem iparost.

— Nekem az iparossors kora ifjúságom óta súlyos problémám volt. Láttam, hogy mennyire lenézett rend az iparosság. Úszályhordozónak használják fel a politikai pártok. Választások előtt hizelegnek neki, választások után semmihe sem veszik. Az iparosság nivójának emelése volt nekem és a barátaimnak a legsúlyosabb feladatunk és hogy ma ezen a nívón áll az arad-i iparosság, nem kis részben ennek a munkának következménye. Ugy érzem, hogy erre büszkéek lehetünk. Ez az ünnepség azt bizonyítja, hogy az emberek hisznek abban Arad-on, hogy a munkának elismerés jár. Büszke vagyok arra, hogy ez a mai elismerés, amely nemcsak nekem, hanem az iparosságnak is szól, az én és iparostársaim évtizedes munkájának eredménye.

— Fiatal koromban Varjassy Józseffel, a nemrégiben nyolcvanhárom éves korában meghalt volt polgármester apjával Salacz Gyulának, Arad legpuritább polgármesterének rendeztük meg a huszonöt éves jubileumát. Az ekkor tapasztaltak nagyon elkedvetlenítették, amikor láttam, mennyire nem becsülik meg az önzetlen munkát és milyen kicsinyítőleg nyilatkoznak arról az emberről, akinek olyan sokat köszönhet Arad városa.

— Jegyezze meg magának, fiatal barátom, — mondta Varjassy bácsi, — hogyha Arad-on valaki csak egy papírlap vastagsággal emelkedik ki a többiek fölé, százan rohannak oda, hogy ezt a papírla-

kezett a paulis-i szőlőjében nyaraló Schill Józseftől, Arad-megye volt alispánjától. Pozsgay István dr-tól, a neves arad-i sebészfőorvostól, Prohászka László dr. orvostól, Rácz Sándor dr. ügyvédtől, Tauszk Jenőtől, az Aradmegyei Takarékpénztár vezérigazgatójától. Táviratilag gratuláltak Szűcs Kálmán, a neves satumare-i iparosvezér, Szmracsányi Testvérek gépműhelytulajdonosok Zaláuról. Zombory Piritől Tusnádfürdőről, Polgár Lászlótól Vaja de Jos fürdőről, Seran titkártól Ineu-ról érkezett távirat az ottani iparosság nevében. Csákány Balázs brașov-i női szabótól és Balogh Ludovictól, az Oradea-i Ipartestület volt társelnökétől szintén távirat érkezett. Utóbbi szíve minden melegevel köszönti az ünnepeltet és közli, hogy az ünnepségen nem jelenhet ugyan meg, de egy láncszem ez a testvéri szeretet és megbecsülés jegyében, amely őt Reinhart Gyulához fűzi.

Falus Lajos dr, az arad-i iparkamara titkára is szívélyes gratuláló jevet küldött, dr. Bogdan Virgil közjegyző szintén gratulált. Ney István Brașovból táviratilag gratulált.

pot kirángassák alóla. Mégis sokat változott a világ azóta, mert hiszen ma Arad egész polgársága ilyen kitüntető módon ünnepelt egy egyszerű iparost. Cáfolatát nyújtja ez a mai ünnepség a Goethe-i monuának, amely szerint az emberiség halad, de az emberek ugyanazok maradnak.

— Optimista voltam egész életemben. Bárhogy fordult a dolog, sohasem vesztettem el bizalmamat, mert tudtam, hogy az igazságos dolognak győznie kell. Soha olyan dologhoz nem fogtam, amiről meggyőződtem, hogy nem igazságos. Az arad-i iparosság jövőjét a szindikátusi mozgalom kifejlesztésében látom. Ez az egyetlen út, amelyen Arad iparosságának haladnia kell, ha meg akarja állani a helyét.

— Legmegbízhatóbb munkatársaim a nők voltak. Nélkülük nem értem volna el azokat az eredményeket, amelyekért most engem ünnepelnek.

— Nehéz szerepet vállaltam magamra, amikor mos meg kell köszönnöm ezt az ünnepeltetést, mert hiszen még sok munka vár megvalósítására. Rengeteget kell még dolgoznom, mert mindenki tölem várja a megváltó ígét. Hiszem, hogyha őszintétart az iparosság, leküzdjük a nehézségeket. Kérem régi munkatársaimat, tartsanak ki továbbra is mellettem és akkor meg lesz a siker. Ez a mai ünneplés és kitüntetés nem engem, hanem elsősorban a munkát illeti, amit évtizedek folyamán elvégeztem. A ma ráruházott büszke cím diszával nem akarok és nem fogok csakam hivaikodni. Nem akarok élni avval a hatalommal sem, amit a ráruházott vezérség jelent. Mindenkor csak az arad-i iparosok első szolgája akarok lenni.

Reinhart Gyula beszédét, amelyet könnyekkel szemében és a meghatottságtól elcsukló hangon mondott el, sűrűn megszakította a közönség tetszésnyilvánítása. Amikor a felé áramló szeretet hatalmas sulya alatt roskadozó öreg ember lelkének legmélyéről kiszakadt gyönyörű beszéd befejeződött, a közönség szinte ekstázisban ünnepelte őt. Percekig tartott a zugó taps és ováció.

„Vedd munkás kezébe az ipari szindikátusok vajudó problémáját”...

Reinhart Gyula beszédének elhangzása után Szömörkényi Rudolf főcéhmaster emelkedett székére és a következő lendületes beszéddel zárta be a lélekemelő avatási ünnepet:

Nagyérdemű Főmester Uram, kedves Gyula Bátyám!

Oklutunk mélyenszántó okos szavaidból, irányító utasításaidat is mélyen a lelkünkbe véstük. Kellő és ildomos szerénységgel kérlek Téged, engedd meg, hogy mélyértelmu, bölcs szavaidhoz még egy-néhány szerény szót hozzáfűzzek:

— Hova-tova ötven esztendeje ismeri Arad-város iparostársadalma a Te sokoldalú, áldásos munkádát. Hangosabban dobban meg szívünk örömlökben, hogy megadatott nekünk az a kegy, hogy Téged ünnepeltetésükben részesíthettünk.

— Céltudatosan használtuk régmúlt idők kedves ceremóniáit: mondqm céltudatosan tettük ezt, mert Tőled várjuk, hogy a réges-régen elmúlt dicső idők belső, örökéletű tartalmát — modern életünkbe, a mai kor köntösébe öltöztetve, átplántáld.

Közöttünk Néked van meg egyedül tekintélyed, tehetséged — erőd ahhoz, hogy mindany-

nyiunk hő óhaját teljesítsd.

— Vedd munkás kezébe az ipari szindikátusok vajudó problémáját, az ész, erő és tekintély fegyvereivel és a mi szerény, de hűséges támogatásunkkal bizonyonni sikerülni fog Neked, szindikátusi életünket meginditanod.

— A Te vezérő szellemed mellett hasson át bennünket réges régmúlt idők osztályöntudata és kemény kötelességérzete. Vezess bennünket, Vezérünk, és mi követünk Téged.

— Kísérje munkádát dicső ősök szelleme és hassa át lelkedet a mi modern életünk ipari szabadságának áhítata.

Áldja meg az Isten Veled együtt és általad a tisztas ipart.

Szömörkényi Rezső lendületes szavakkal előadott gyönyörű beszéde koronája volt annak a pompás teljesítménynek, amelyet ez a nagyszerű ember az ünnepség egész folyamán nyújtott. Szavai, amelyek érce elhatolt a hatalmas nagyterem minden zugába, a régmúlt idők hatalmas céhmestereinek őrfási tekintélyét sugározzák. Kezeiben olyan ellenállhatatlan eréllyel koppant az elnöki csengőt helyettesítő céh-

kalapácsa, hogy tulmenőleg a színészi kvalitásokon, amit Szömörkényi Rezső nyújtott, minden hallgatója respektálta őt. Szereplése nem is csupán abban merült ki, hogy megjelenítse a hajdanidők nagyjelentőségű főcshemesterét, mert hiszen minden ízében élő élet volt az arad-i avató ünnepség. Élő élet, aminek imponáló tényezője volt Szömörkényi Rudolf, aki megmutatta az irányt, Arad iparosságának, amikor a szindikátusi mozgalom felé mutatott és önmagát adta, amikor Reinhart Gyula felejthetetlenül megrázó beszéde alatt hangos zokogással sírt.

A beszéd befejezése után lelkes tapssal és ovációval ünnepelte a közönség az ünnepség első és második hőseit.

Nagy áldomást ittanak a' céhbillikommal

Pontosan úgy, mint a Kulturpalota nagytermében, az esti céh lakomán is zsufolásig megtelt a terem. Az Iparos Kulturház tágas dísztermét sűrűn betöltötték a terített asztalok. Meg volt terítve a szinpad és az erkély is, de még mindig csak négy-öt vendég fért el, holott sokkal többen jelentkeztek az Iparos Otthon kerthelyiségét is zsufolásig megtöltötte az érdeklődő közönség.

A díszasztalnál az asztalfőn Reinhart Gyula és felesége ültek. Előttük Hagyó József vendéglős tarta virágszirmokból alakított stízszerű szöveggel díszítette a terített asztalt. „Isten Áldja a Tisztes Ipart” — mondta a szöveg, amely fölött az ünnepség folyamán annyiszor említett hetvenes szám ékeskedett. A díszasztal körül a nagy számban megjelent hatósági és társadalmi előkelőségek, valamint a más városokból megjelent iparos delegátusok ültek, a többi asztalt Arad iparosságának színe-java ülte körül. A főasztal mögötti fülkében olyan helyen, ahonnan mindent jól láthattak és hallhattak, a megjelent számos újságíró elhelyezte az udvarias rendező bizottság.

Es — mint az egész lakoma szimbóluma, — három avult céh zászló fakószínű selyme hajlott az erkélyről a terem fölé és lengett sok időt megért mélabóval a lakomázók fölött.

SZIGORUAN CÉHBELI ELŐIRASOK SZERINT TÖRTÉNT A LAKOMA RENDJE

A rendezőség minden egyes teríték mellé egy-egy „tend”-et helyezett. Külön meglepetése volt az ünnepségnek ez az étrend. Preparált papírra, a régi, elbarnult kézírások színét és formáit utánzó kiállításban, hűségesen követve elmúlt századok avult stílusát és helyesírását, igazi céhbéli étlapot kaptak emlékül a bankett résztvevői. Az étlapot e sorok írója fogalmazta, Borhegyi kalligrafus irta nyomás alá és a Kállay könyvnyomda állította ki. Szövegét alább adjuk:

Motto
vagyis Jel Iga
Száz szónak is egy az Vége,
Jó bort kíván ezen Gége...
Együnk-igyünk egy keveset,
Hagy' oszoljon a' Keresset...

Étt Rend
vagyis azaz

a' Reinhart Gyula Urunk

Tisztalettyire rendezett
Collatio azaz tzhbéli

Lakoma

külömböző Fogássinak Rendj.
Megtartatott: Anno Domini 1936. Aug. 2-dikán.

Az Fogások Rendj.

- I.) Elő Étek, azaz Apetitus Gerjesztő. (Készítik tiktójásból és még valamiből.)
- II.) Vad, Hal, s mi jó falat. (Készítetik mindenből.)
- III.) Avatási Petsenye. (Készítetik ifju borjú hújjából és az sertésnek eleiből, adatik hozzá bőveesen földi aoma, azaz krumplygümölcs.)
- IV.) Uraknak való Tsemege: Hátsó Indiai Fetsék.
- V.) 2312-ét Fülemlle Nyelvibül készített Gu.
- VI.) Az Tzhbéli Fő-Fogás I.-ma bemből meatek számára: 1-gy töltött Malatz, 1-gy, töltött Vajfi, 1-gy Lud, avagy Kappan, 8-los Font Disznó és Petsenye, 8-los Font Tehén-Hus Petsenye és 1-gy Pipe-Liba utolsó része.
- VII.) Tisza Borszal 2-t Kappan vagy Ték pár szál és Ris-Kássával.
- VIII.) 36-tízhat tál Káposztás-Hus, az mit na-

- gyon szeretnek az Tzéh-Rendbéliék.
- IX.) 1-egy Negyed Pint Borital és 1-gy fél Ives Pessegő Viz.
- X.) Tzukurázati Étel-Creatiok 50-ven féle kivitelben.
- XI.) Deputátus-Fánk, hogy az Körmöd megnyalod utdnna.
- XII.) Asztali Borok, Transylvanai Borok az Hegyeknek Aljáról, Leánka Bor, gyenge mint az Harmat, mégis megrésegitend, Asszu Bor 2-t Puttnos, Veresa Ürmös, Bakator, Ringató az melly édes száju Menyetskére emlékeztet, Rossamali etc.
- XIII.) Fekete-Leveess Török Módra, avagy községesen Fekete-Kávének nevezett Löttyedék.
- XIV.) Gyümölcsök az Világ minden részibül.

- * 1-gy Tsillag alatt felsorolt Étel az befizetett 70-ven Rhénus Forintokért, azaz Leukért megkapható mindennemű Lakomázó által.
- ** 2-t Tsillag alatt felsorolt Étek megkapható mindennemű Lakomázók által Saját Költségükre.
- *** 3-rom Tsillag alatt felsorolt Étek ott ezereskedő be, ahol csak az Lakomázó akarja

Musikások tizntozás terek az Fiaatal Leány-saival javittatik az szókkal és Menyetské-Emésztes. kel Tánzara. Kereked-Hajnal Felé ifju Mes-nek.

AKI ÉTELT, ITALT ADOTT...

A délutáni avatási ünnepségen már bizonyos népszerűsége szert tett kürtös apródok nyitották

A szónokok elé billikomot helyeznek

Az előre elkészített programot pontosan végrehajtotta a rendezőség a céh lakomán is. Minden szónok felszólalása előtt kürtösök hívták fel a közönség figyelmét a bekövetkezendőkre és Fock Gábor főpohárnokmester, kezében magasra kitarva, a felszólaló elé állította a borral megtöltött céhbillikomot és csak ezután kezdődhetett meg az ősi szokás szerinti sorfeggel való köszöntés.

Az első köszöntést Popa Constantin városi kulturális Osfelsege a Király tiszteletére mondotta. A beszédet a közönség álva hallgatta végig és amikor Popa Constantin fenékiig üritette a serleget és megmutatta, hogy osepp sem maradt abban, percekig tartó éljenzés éltette országunk szeretett uralkodóját.

A fenti céhbéli szertartások betartásával Bustya Béla targonmuregi delegátus köszöntője következett:

— Reinhart Gyula délutáni gyönyörű beszédében említette, — kezdte a szónok, — hogy a legtöbb sikerét női munkatársainak köszönheti. Magam is tapasztaltam, hogy a mozgalmi munkában hasonlíthatatlanul szorgalmasabbak és lelkesebbek a nők, mint a férfiak. Kíváncsi vagyok, hogy még számos esztendőn át legyenek segítségére Reinhart Gyulának az arad-i iparosok feleségei és leányai. Rájuk, az ő lelkes munkájukra és a vezérhez való szeretetükre emelem az ősi céhbillikomot.

Nagy taps honorálta a frappáns beszédet. Parecz Béla dr. volt országgyűlési képviselő, az országos Magyar Párt arad-i tagozatának elnöke volt a következő szónok, aki Reinhart Gyulát Arad város társadalmi életében betöltött jelentőségével szeméremének keretében méltatta.

— Az a gondolat — mondotta —, hogy vannak olyan magasabb értékeink, amelyek felülállanak a megszokott küzdelmeinken és jövő boldogulásaink alapjain munkálnak, összefogásra serkentenek, büszkeséggel és megragultatással tölt el valamennyiünket. Örömmel állapítom meg, hogy bár Reinhart Gyula az egész iparostársadalom, mégis Arad magyar társadalmának nevében üdvözölhetem, mert hiszen mi a magunkénak valljuk Reinhart Gyulát.

meg a bankettet. Kürtjeikbe fújtak, mire megjelent a szinpadon Közeghy főszertartásmester vezetésével Horváth József hirdetőmester és szentoribanon kiáltotta:

Imához felállani!

Zugó morajjal emelkedett fel a közönség. A kezek imára kulcsolódtak és Szömörkényi Rudolf főcshemester measszahangzó hangon mondta el az ősi asztali fohászt:

— Átki ételt, italt adott, annak Neve legyen áldott!

Az ima lelket megragadó erejének csendjében halk szóval, maga a közönség mondta rá a fohászra az Ament.

Derős jelenet következett ezután. A főszertartásmester felemelt botja nyomában újra feltűnt a hirdetőmester kedves és általános derűsleggel fogadott figurája. Nyomában K. Nagy Károly költőnyes alakja gurult a szinpadra. Ő volt a főkostolómester. Kis asztalt terítették számára, amely mellett egyedül foglalt helyet egy török basát megsegényítő méltósággal. Ujra felhangzott a kürtözó, mire Hagyó József vendéglős tűnt elő kötényesen, hangerővel, kezében egy bankettre való menü összes fogásait tartva. Mély hajlongások közepette szolgáltatta ki a mindenható főkostolómestert, aki nagy szakértelemmel izelte meg az egyes ételeket az éhes közönség kitörő derűje és vidám sürgetései közepette. Ifju Nagy Károly és Horváth József sutbogó hangon komoly és mély megbeszélésbe merültek ezután, majd újabb kürtözó és felhangzott a főkostolómesteri ítélet szövege a következőképpen:

— Ifju Nagy Károly főkostolómester urunk szakavatott és minden rendbéli éhes vendég által kockázta nélkül elhárítható ítélete az máli lakoma különféle fogásairól eszennel ünnepélyesen kihirdetetik:

— Azt minden egészséges ember nyugodtan megehezi.

Az ítéletet a vendégssereg hatalmas tapssal honorálta, mire Hagyó József a szinpadról hangerőjével az előcsarnok felé intett, ahonnan a már előre odagyűlt pincérek kezükben az előéltet tartalmazó tálcákkal, példás rendben asztalaikhoz vonultak és a menüt tűneményes gyorsasággal kiszolgálták. Ugyanilyen pontossággal ment a többi fogás felszolgálása is.

Az embert ne becsüljék valamely nemzetiséghez való tartozás szerint, hanem az általa végzett alkotó munka arányában. Büszkék vagyunk rá, hogy van Arad-nak egy Reinhart Gyulája és van egy olyan iparostársadalmunk, mely méltó a maga Reinhart Gyulájához. Ebben látom én a jövő zálogát is boldogulásunkra nézve, — fejezte be nagyhatású pohárköszöntőjét.

Kondor Gedeon a Satu-mare-i iparosság nevében köszöntött a céhbillikommal. Arad iparosságára emelte poharát. Hangsúlyozta, hogy annyi beszéd hangzott már el az ünnepen, hogy számára már nem sok maradt. Neki, aki a beszédnek nem művésze, nincsenek már új szavak, hogy úgy dicsejre meg Reinhart Gyulát, hogy ne bocsátkozzék ismétlésekbe. Azt azonban, úgy érzi, hangsúlyoznia kell, hogy az iparosmozgalom eredményei nemcsak a vezérek munkájától függenek, hanem magától az iparosságtól is, mert akkor követi siker a vezér munkásságát, hogyha követik az iparos tömegek. Kéri a Mindenhatót, éltesse sokáig Reinhart Gyulát és adjon boldogulást Arad iparossága számára. Lelekes tapssal honorálta a közönség a szép beszédet.

Hatalmas sikert aratott Gyüre Lajosnak, a satu-mare-i Csizmakészítő Ipariársulat elnökének nagy szónoki tehetséggel, s az egész termet betöltő csengő hangon előadott szellemes beszéde:

— Inasgyerek koromban, — mondotta, — egy kapunál táblát láttam a következő szöveggel: X. Y. az összes orvostudományok tudora.

— Vajjon mi lehet ez, törtém a fejem és kérdőzködés után meg is tudtam, hogy ez azt jelenti, hogy az illetőhöz elmegy, akinek például a hasa fáj, az illető rendel neki valami orvosságot és az vagy segít, vagy nem segít. (Derűltetés.)

Ez az elfeledett gyermekkori emlék jutott eszembe ma, amikor Reinhart Gyulát a Mesterek Mestérévé avattuk. De ahogy eszembe jutott az emlék, mindjárt megvillant agyamban a különbség is, amely az összes orvostudományok tudora és a Mesterek Mestere kifejezés között van. Reinhart Gyulát negyvenhét évi kötelező munka nagyszámú ered-

ménye után avatták a Mesterek Mesterévé. Az ő orvossága számtalan alkalommal segített már azelőtt, amikor ezt a címet megkapta. Adja Isten, hogy viselje ezt a nagy megtiszteltetést, amely még nem ért iparost, az emberi kor legvégső határáig.

Zugó tapssal honorálták Kovács István timişoara-i delegátus lelkes pohárköszöntőjét, amelyben a testvérváros iparosságának elismerését tolmácsolta. Beszédét a következő szavakkal fejezte be:

— Reinhart Gyulának a nevében van a jelleme. Rein = tiszta, hart = kemény. Adja Isten, hogy sok évig legyen még rein és hart.

Engel Gyula a kereskedők és iparosok együttműködéséről beszélt, hangoztatva, hogy a két társadalmi rétegnek közös a sorsa, Arad és Aradmegye

Egyedül tőlünk függ, hogy az iparosságot becsüljék és méltányolják...

Általános figyelem előzte meg Reinhart Gyula pohárköszöntőjét, amit a céh lakoma rendezése azal is kifejezésre juttatott, hogy a hirdetőmester élő szóval is bejelentette, hogy: „Reinhart Gyula urunk szólni kíván.” A kezében billikumot tartó Fock Gábor pohárnokmestert Kőszeghy Emil főszertartásmester vezette az ünnepelt asztalához, a kinek beszédét sűrűn szakította meg a közönség élénk derűje és zajos tetszésnyilvánítása.

A szellemes beszédből a következőket sikerült feljegyeznünk:

— Főcéhmester Uram, Céhmester Uraim, Mester Urak, Legények és Inasok! Tisztelt Ünneplő Közönség! Első szavam a háláé. Legelőször azoknak köszönöm meg ezt a mai napot, akik megrendezték azt számomra és másodsorban azoknak, akik eljöttek és felejtethetetlenül fényessé tették azt. Midőn ezt megköszönöm, engedjék meg, hogy visszaemlékezésemet közöljen néhány iparos dologról.

— Amikor a cseh megszületik, egy hegedűt és egy pénzdarabot nyújtanak feléje. Ha a hegedű után kap, zenész lesz, tehát szegény ember, ha a pénz után, egész életében pénzt fog gyűjteni. Én iparosvezérnek születtem. Pedig nem volt bizony valami kitüntető dolog a régi világban iparosnak lenni.

— 1890-ben nagy kiállítás volt Aradon, amelynek zsürijébe engem is beválasztottak. A zsüri elnöke Arad akkori hatalmas alispánja, Kormos Péter, József főherceg barátja volt. A zsüri hivatása volt annak kijelölése is, hogy ki kapja azt a nyolctíz aranyérmet, amit az állam a kiállítás résztvevőinek jutalmazására kiküldött.

Holzer Antal arad-i szabómester gyönyörű díszmagyarral szerepelt a versenyzők között. A kiállítás zsürijének többsége számára javasolta az egyik aranyérmet. Már úgy volt, hogy meg is kapja, amikor indignálódott hangon megszólalt a nagy hatalmu alispán:

Csak nem tűrhetünk ki aranyéremmel egy szabót?

Wadovszkyné, Wawra Emilia, a zsüri nőtagja zavartan közbeszólt:

— De, nagyságos uram, Holzer ur éppen itt van... (Derűség).

A történelmi igazság kedvéért meg kell jegyeznem, hogy végül is a többség leszavazta az alispánt és az egyik aranyérmet mégis csak a szabó kapta meg.

A másik eset az ügyvéd és a pék története. Arad-nak akkor egyik legtekintélyesebb iparosa Klein Igrác pékmester volt, aki a hajdani Vas kávéházba járt, ahol Wolff Mihály Sántánáról Aradra származott ügyvéddel számos párti pikét játszottak. Wolff Mihály dr. ur arról volt nevezetes, hogy mindig cilinderben járt és hogy ötven éves korában tette le az ügyvédi vizsgát. Szóval a pék nyugodtan kártyázott az ügyvéddel és amíg az ügyvéd nyert, nem is volt semmi baj. Eszébe sem jutott, hogy kártyapartnere szerény rangjára gondoljon. Történt azonban, hogy egyszer vesztett. Dühösen a fejébe vágta a cilindert és a méregbe belepirulva dohngta:

— Hogy is ülhettem le egy pékkel egy asztalhoz kártyázni.

— A harmadik eset 1901-ben vagy 1902-ben Makón történt. Országos kiállítás volt az alföldi városban. Én mint az arad-i iparkamara kiküldöttje vettem részt és mindjárt beválasztottak a zsüribe. Amíg olyan dolgokról volt szó, amikhez értettem, nem is volt baj, de egyszer csak valami ribizlibort hoztak elémbe, amit egy sárfalvi földbírtokos küldött a versenyre. A ribizlibort nagyon édes volt és én kitűnőnek találtam. Első díjra való kitüntetésre

hatszázötven kiskereskedőjének üdvözlétét tolmácsolta.

Strenger Demian Sava, az arad-i Munkakamara alelnöke, mint a munkásérdek megértő támogatóját élte Reinhart Gyulát nagyszabásu román beszédében.

— 1899-ben, mondotta, — amikor én Aradra jöttem, Reinhart Gyula már oszlopos tagja volt a munkaadók különböző intézményeinek és erősen harcolt bérmozgalmak alkalmával a munkásság kivétségei ellen. 1907 óta sokáig együtt dolgoztunk mint a munkásbiztosító pénztár igazgatósági tanácsának tagjai. Igazságos embert ismertem meg benne, aki mindig lovagias ellenfél volt és mindenkor jóakarattal pártolta a beteg munkások érdekeit.

ajánlottam, amivel nagyon megbotránkoztattam a mellém osztott igazi szakértőt, aki közölte velem.

hogy a ribizlibor pálinkába tett ribizli, víz és cukor és nem igazi bor. Le is szavaztak és megmaradt számomra a szégyen. Azóta sem vettem részt egyetlen borversenyen sem.

Ezek a régi idők elmúltak. Sok tekintetben előbb állunk, sok tekintetben hátrább. Egy bizonyos: az iparosnak ma a többi társadalmi osztály viszonylatában nagyobb a becsülete, mint volt régebben. Egyedül tőlünk függ, hogy még nagyobb legyen. Tartsunk össze, legyünk mindig egyek és az iparosság a város legnagyobb erőt képviselő társadalmi rétege lesz.

Erre az összetartásra emelte Reinhart Gyula a céhbillikumot, amelynek meglehetősen szűken mért, egy pohárnál nem több tartalmát ismételt nekikugaszkodás után óriási derűtség közepette végül is hősiesen kiitta.

MINDEN ITTVÁLÓ OKULASARA...

Nagy derűségeit keltett a Horváth József hirdetőmester által tulzottan nagy komolysággal felolvasott három céhbeli törvény, amelyet régmúlt idők híres mesterlakomáin szigorúan be kellett tartani.

M

mint Nemes Arad várossa alább felsorolt kézműves ipari szakmái Csehbeli Hagyományainak letéteményesei és megőrzői, adjuk tudtára mindeneknek, a' kiket illet, hogy tudós és jámbor

Reinhart Gyula Urunkat és Vezérünket

abból az alkalomból, hogy tisztes életének hetvenedik évét Erőben, Egészségben betöltötte és annak okából, hogy ezen Hetven Esztendőkből Negyvenhét Esztendőn keresztül szakadatlan munkával, fáradhatatlanul, az iparos közösség érdekében szorgalmaszkodott, hogy szerető és segítő Atyjának tekintsi és méltán is tekintheti Őt minden nemzethez és valláshoz tartozó, bajban lévő iparos testvérünk, avagy annak síró özvegye, vagy éhező árva, hogy nekünk, aradi iparosoknak az Ő nagy Esze, az Ő jószágos Szíve, megérő Lelke, kemény Akarata és fáradhatatlan Kitartása az Aradi Iparos Otthont adta, az Aradi Iparosok Hítelszövetkezte diadalmas eredményeit lehetségette, mint a Szövetkezeti Gondolat első iparos Letéteményese és Magvetője Aradon, hogy a mi Városunkat az országos iparos sajtó számottevő irányító Várossává emelte és hogy az Aradi Szindikátusok Szövetsége az Urnak 1923-ik esztendejében való megalakításával, annak azóta történetek és előre látó vezetésével, valamint azzal, hogy ezáltal és még remélhetőleg jövőbeli munkája által az aradi ipari szindikátusoknak, mint a' régi csehbeli iparos élet leghívatottabb örökösének Magvetője, Prófétája és Elhivatott Vezére Aradon,

nemes és nagymultu Városunk valamennyi ősi iparos csehének Örökös Dizmesterévé, azaz a' Mesterek Mesterévé felavattuk.

Örök emlékeül a' nagy ünnepnek, amidőn a' mi Reinhart Gyula Urunkat és Vezérünket nemcsak Arad várossának Egyházi és Világi Kiválóságai, a városi Hatóságok tiszteletre méltó Képviselői és ezen város egész iparossága ünnepelte meleg szeretettel és hűséges ragaszkodással, de nagyszámú megjelentek az Őt ünneplők sorában az Iparos Társadalom országos hírv Kiválóságai is,

Neki ezen saját kezű aláírásunkkal ellátott és függő pecsétünkkel megerősített Dizmesteri Okmányt ezennel kiadjuk.

Kelt Arad várossában, az Ur 1936-dik éve augusztus havának 2-dik, azaz Szent Porthunkula napján.

Mint Reinhart Gyula Urunk minden iparágnak diszmesterévé, azaz a' Mesterek Mesterévé való Deklarálásának napjára az egyetlen csehhez alakult összes aradi iparos intézményeknek főbb Tisztség Hordozói:

Fibinger Izido.
Collateralis Fő Czeh Mester

Gabos Jenő dr.
Fő Czeh Nótarius.

Szömörkényi Rudolf
Fő Czeh Mester.

Mint az alább felsorolt tisztes és ősi multu becsületes iparos Czehnek alul írott Czehmesterei a' fent írt diszmesteravatásban közreműködve, Reinhart Gyula urunkat Örökös Vezérünknek, a' Mesterek Mesterének tekintjük és ismerjük.

K. m. f. t.

Czeller István mint az ősi Aranyműves Czeh Czeh Mestere	Vulcu I. Maxim mint a' Nemes Vas és Fémipari Czeh Czeh Mestere	Schaeffer Richard mint az érdemes Szerelő Czeh Czeh Mestere
Kun József mint az ősi Aranyműves Czeh Czeh Mestere	Sámson Jakab mint az Férfi Szabó Czeh Czeh Mestere	Galgóczy István mint a' Nemes Kőműves Czeh Czeh Mestere
Illyés István mint a' Női Szabó Czeh Czeh Mestere	Wolff András mint a' Kárpitos Czeh Czeh Mestere	Czernóczky Mihály mint a' Nemes Cipőkészítő Czeh Czeh Mestere
Koncsek Lajos mint a' Nemes Cizmakészítő Czeh Czeh Mestere	Grünbaum Món mint a' Nemes Felső Czeh Czeh Mestere	Kovács Ferenc mint a' Kocsigyártó Czeh Czeh Mestere
Karácsonyi Döme mint a' Vendéglátó és Korcsmáros Czeh Czeh Mestere	Birkenheuer Péter mint a' tisztes Borbély és Chirurgus Czeh Czeh Mestere	Fleischmann István mint a' Női Fodrász és Paróka Készítő Czeh Czehmestere
Engelhardt Ferenc mint az ősi Szűcs Czeh Czeh Mestere	Ring István mint az ősi Kádár Czeh Czeh Mestere	Stoica Radu mint a' Nemes Sütő Czeh Czeh Mestere
Neulander Harry mint a' Tudós Fogász Czeh Czeh Mestere	Butskó Béla mint az ősi Gombkötő Czeh Czeh Mestere	Zima Tibor mint az Eleven és Nagyhatalmu Ujságcsináló Czeh Czeh Mestere

Reinhart Gyula függő pecsételés díszoklevele

Az oklevél korszerű és művészi ízléssel való technikai előállítására Borhegyi Károly litografus díszli. A nagy függő pecsét nyomóját Karczag és Illin „Stampa” cég, a rózsafa pecsétet Fock Gábor tergalgys készítette

tani. A drákó paragrafusokat alább adjuk:

— Minden ittvalók okulására ősi cábbeh törvények sarkalatos pontjait vagyok bátor kihirdetni ezennel a következőképpen:

173-dik igen fontos paragrafus. Aki Istennek ajándékát, az borított elöntené, oly nagy helyre, a melyet saját tenyerével bé nem földhet, egy garással, azaz husz leuval büntetettik. A pénz az Iparos Otthon javára fordítottik. Az előntés helye ünnepelesen megmértik, mert az borfecsérlés ajánlatos helye figyelembe vétetik. Ahány arasz, annyi garas.

283-dik még fontosabb paragrafus. Az fiatal mesterek nagyon vessék fejükbe és szívükbe azon rendelményt, hogy az lakoma alatt az öreg mestereknek udvarolni tartoznak és őket kellemetes beszéddel tartani kötelességük. Hogyha a lakoma rendjén egyes öreg mester urak az jó borítalok túlságos élvezetétől megrészegegnének, az fiatal mesterek kötelesek őket nagy tisztelettel hazakísérni. Hogyha az megrészegezés foka a kelleténél nagyobb volna, Noé apánk ezen öreg örökösseit a fiatal mesterek ugyancsak az legnagyobb tisztelettel öbön hazaszállítani fontos kötelességüknek tartják.

694-dik legfontosabb paragrafus. Minden rendű és rangú fiatal és öreg, nő és nőtelen, iparos és nem-iparos tisztességes és becsületes ember, aki ezen lakomán jelen legyen, jól véssé szívébe és agyába, hogy az jelenlévő hölgyekre kíváncsok és kellemetes pillantások vetése szigorúan tilalmas, nehogy az hölgyeket ártalmas szemverés érje.

Komoly és derűs jelenetek váltakoztak „a Reinhart Gyula urunk tiszteletére rendezett” céhlakomán, amely jóval éjjel után ért véget, stílusosan fejezve be a díszmesteravatás látkemelő ünnepét.

E helyen említjük meg, hogy az ünnepség megrendezése és előkészítése körül Gabos Jenő dr., Vulcu I. Maxim, Czernóczy Mihály, Zomhory Gyula és Bakács Miksa tevékenykedtek buzgón és eredményesen, a technikai kivitel körül Hermann Róbert végzett hatalmas és fáradtságos munkát, az avatási, szertartás és a bankett eseményeinek megírását, valamint a rendezést a sorok írója végezte sok szerezettel, jóakarattal és szorgalommal.

Némegy Gábor.

Egy elmaradt pohárköszöntő

Az alábbi szöveghez szóló szavakat Berkovits Dániel arad-i sütőmester akarta a Reinhart Gyula tiszteletére rendezett céhlakomán elmondani, de a tekintélyes helybeli és vidéki idősebb asszonyok sora elzárta a szótól a fiatal mestert, aki a fiatalok nevében akarta ünnepelni a Mesterek Mesterét, Berkovits Dániel bátyját azonban olyan szép, hogy mi ezen az uton jutattuk el ezeket a szövegeket a feldolgozó szavakat a címsethes: Reinhart Gyula szívéhez.

Amikor kisgyermek kezemben lefekvés idején kint vihar tombolt, drága Apám, vagy Anyám, világos mesevilága volt az altatóm. A mese volt bonyodalommal, zavarokkal, akadályokkal, a melyek útjába állottak az egyszerű királyfinak. De jött a Mesekirály és minden akadályt elhárított. Mikor a Mesekirály megérkezett, nem hallottam én már a vihart és nem féltem az éjszaka sötétjétől sem. Boldogon, megnyugodva, esendően elaludtam.

Sok mai iparos családban voltak, vannak és lesznek Aradon bonyodalom, akadályok, nehézségek és zavarok. Mennyi álmatlan éjszaka a gyötrő gondok miatt, hogy nincs pénz, nincs kenyér. Hányan gondolnak ilyenkor arra, hogy Aradnak van Iparos Otthona, iparos bankja és hány iparosnak jut eszébe ilyenkor a Te neved, Reinhart Gyula!

Kint zugó vihar tört ki, a gyermek felébredt! El kellene ismét aludni és megkezdődne a régi mese az ismert Mesekirálytal. De hallga csak: a gyermek értelmes személtől tárgyaltja és szájacskája-ból a hang kórón csendül fel:

— Nem kell a régi Mesekirály, az rajtátok sohasem segített! Mesélj, Apukám, Reinhart Gyula bácsiról...

— Iparos gyermekek új Mesekirálya! Üdvözlök Téged és emelem lelkeim szerető serlegét a Te nemes életed még sok-sok esztendejére.

Berkovits Dániel.

— Ne szaporítsuk a rozsdás gépeket. A Viitorul írja: A kormány megszervezte és tovább folytatja az iparüzemek ellenőrzését. A munka a román elem védelméről szóló törvény végrehajtásával kezdődött, ezt aztán a gépek és nyersanyagok számbavétele követte, míg most a karteellek a ipari meg-egyezések ellenőrzése van soron új iparüzemek felállításának figyelembe vételével. Csúpan abban az esetben kerülhet sor újabb iparüzem felállítására, amennyiben életképes a valóban közhasznúnak bizonyul. Nem engedhetjük, hogy rövid időre kihasználják a fogyasztók tömegét, aztán bezárják kapukat, hogy szaporodjanak a rozsdás gépek és a munkanélküliek. Csúpan azoknak a gépeknek a behozatálát engedjük, melyek külföldi modern felszerelésekkel versenyeznek. Szükség van például len- és kenderfeldolgozó gépekre, mert nem rendelkezünk csak gyapot és műselyemfonó gépekkel. Ellenőrizni akarjuk az árakat. A fém és hűtő üzemek is kell szállíták a mezőgazdasági és háziipari eszközök árát. Árleszállítás kell következzen az üvegiparban is. Bizalommal várjuk az ellenőrzés széleskörű megszervezését.

Eladó házak Bujac-on

a 489. számú ház

(volt tulajdonosa Ghura Anton Gheorghe.)

a Str. Surorilor 3. sz. ház,

(volt Costin vendéglő épülete.)

Ajánlatok az Aradi Iparosok Hitelszövetkezet Strada I. Brătianu 18 alatt nyújtandók be.

Milyen előnyöket élveznek az új gyárvállalatok

Szombaton királyi rendelet jelent meg arról, hogy milyen előnyöket élveznek azok az új gyárvállalatok, amelyek az országban eddig még nem készített cikkek gyártanak.

A rendelet szerint csak azok a vállalatok élvezik a szobanforgó előnyöket, amelyek a nemzetgazdaság szempontjából megfelelő fontossággal bírnak, kellő nagyságu tőkét fektetnek a vállalkozásba és értenek külön minisztertanácsi határozatot has a kormány. Mindezek a vállalatok az 1919 évi nemzeti iparpártolási törvény kedvezményeit élvezhetik a vonatkozó minisztertanácsi határozat keltétől számított legfeljebb 16 hónapon át. A minisztertanácsi határozat meghozatala után

semmilyen más vállalat nem kaphat behozatali engedélyt hasonló cikkek gyártására szolgáló gépekre.

Hajmosó és hajszárító

készülékek
és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 65.
volt Dengi-ház.

Retorzió a „ravasz” adófizetők ellen...

Bucureşti-i jelentés szerint a pénzügyminiszter most a „ravasz adófizetők” ellen kezd offenzívát. Ilyen adózóknak azokat nevezik, akik módját tudják ejteni annak, hogy a büntetés minden veszélye nélkül kivonják magukat az adófizetés alól. Nagy városokban ezt környékbe megtenni mint vidéken. Valamely üzlet elköltözik az egyik negyedből a másikba a lakhelyváltozást nem jelenti be. A pénzügyi terület abban a hitben van, hogy az üzlet megszünt a amíg az áthelyezést a központi felfedezik. azalatt az üzlettulajdonos fizetési hájadékot élvez. amit kérvényezésre nem kapott volna meg.

Egy másik kategória az adóösszállítást kérő háziur, akinek házában valamely lakrész kiadatlan maradt és ezen a címen adóösszállítást kér és kap. A lakrészek közben bérlője akad, ezt azonban a háziur elmulasztja bejelenteni a tovább élvez az adóösszállítás kedvezményét.

A leggyakoribb és leghasznosabb adóelvonás a forgalmi adót be nem fizetni.

A vevő azt megfizeti, mert a kereskedő hozzájárulja az adót az áru árához. de a forgalmi adót nem fizeti be. Ilyen adó többféle van: reklámilleték, a butorozott szobák adója, engedély nélküli italkimérés, stb. Mivel ezeket az adókat és adózókat a pénzügyminisztérium most általános revízió alá veszi, de utolsó terminusként még 30 napot engedélyes azoknak, akik ilyen módon megtakarították az államnak járó illetékeket. A revízió után

a bucureşti-i rádió nyilvánosságra fogja hozni a „ravasz” adóellenfizetők névsorát.

és a lapokban is publikálni fogják ezek neveit a közölni fogják azt is, hogy az illető milyen módon károsította meg az államkincstárt.

Ha viszont a tizenhat hónap leteltével az illető gyár nem kezdené meg működését, a már megadott kedvezmények megsemmisítenek.

Viszont, ha a gyárat működésbe helyeszték ezen időn belül,

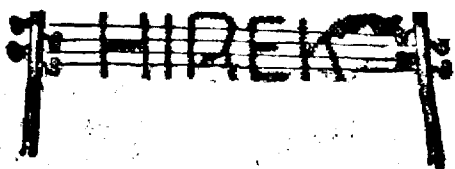
a kedvezményt a kormány további 20 hónappal meghosszabbítja.

Es azt jelenti, hogy az ilyen gyári vállalatok három éven át versenytárs nélkül dolgozhatnak.

A kereskedelmi és ipariügyi minisztérium egy másik törvényjavaslatot is dolgozott ki, amelynek célja az ipari beruházások korlátozása. A tervezet szerint a meglévő gyárak új gépek bevitelére csak abban az esetben kaphnak engedélyt, ha a gépek a fennálló üzem működéséhez szükségesek.

Ha azonban a vállalat igazolja, hogy a nemzetvédelem céljaira szükséges anyagokat gyárt, az üzemkibővítéshez szükséges gépek bevitelét engedélyezni fogják. Új ipari üzemek felállítását csak akkor engedélyezik és a szükséges gépekre bevitt engedélyt csak akkor adnak, ha a létesítendő üzem olyan árukat állít elő, amelyeket az országban eddig egyáltalán nem, vagy nem kielégítő mennyiségben gyártottak. A kereskedelmi minisztérium tervezetét azzal indokolja, hogy a létesítendő új vállalatoknak is szükségük lesz bevitt kvótákra és ezáltal a meglévő vállalatok kvótái fognak csökkenni.

— Mennyi vagón kell a gabonaforgalom lebonyolítására. A CFR vezérigazgatósága a természeténél alkalmával a gabonaforgalom lebonyolítására pontos tervet dolgozott ki, amely magában foglalja egy a belföldi, mint az exportforgalom részére szükséges vagonokat. Ezen terv szerint a múlt évi buza és árpa szállítására 8170 tiztonnás vagon szükséges, a rozs és zab szállítására 2992, a tengeri szállítására pedig 18.550, együttesen tehát 29.713 vagon szükséges. Az idei térszériából eredő gabonamennyiségek szállítására a következő vagonmennyiségek szükségesek: Buzának és árpának 274.504 vagon, rozsnak és zabnak 113.107 vagon, tengerinek 428.600 vagon, együttesen tehát: 816.620 vagon, a miből az exportforgalomra 271.592 vagon elegendő.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Hirdetések négyzetcentimétere 4 lei. Éves köteteknél árengedmény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industriaşilor — Iparos Otthon.

Glutig Lajos
1866 — 1936

Szerdán délután 4 órakor csendesen elköltözött az élők sorából egy hosszú évtizedek során át reggeltől-estig dolgozó, mindig csak dolgozó és sohasem szórakozó, nagyon csendes, nagyon szerény ember: Glutig Lajos. A Reinhart Butorgyár kárpitosműhelyének volt Glutig Lajos a vezetője. Nagy szaktudása példászerű volt, becsületessége közmondásos, a vállalkozó való hűsége fogalom. Harminckilenc év óta alkalmazottja a vállalatnak és az alatt az idő alatt egyszer sem vett szabadságot. Reggel bement a műhelybe, egy gép pontoságával és a mesterségért rajongó iparos művészi érzékével, munkaszeretettel dolgozott egész nap, hogy azután ami szabad ideje adódott, annyira szeretett családjához közeledni. Szép, markáns feje, imponáló alakja, kedves és szolgálatkész modora örökké emlékeztet marad azok előtt, akik ismerték.

Glutig Lajost egy héttel ezelőtt vakbélfájdalmak támadták meg, mire orvoskézre került, a betegség már elhatalmasodott rajta, megtámadta az egész szervezetét és a pompás fizikumu hetven éves embert rövid, de kínos szenvedés után megölte. E hó 7-én, pénteken délután 5 órakor temették Romul Veliciu uca 12 szám alatti saját házából óriási részvét mellett.

Glutig Lajost saját családján kívül, mely érhethetően rajongott ezért az ideális családapáért, Reinhart Gyula és családja mint családtagot gyászolja. Egyidős volt Reinhart Gyulával és ez a két nagyszemű öreg fiatalokat megcsúfoló kitartással és erővel egymás közelében dolgozott 39 év óta reggeltől estig. Végezték a maguk munkáját és mindketten mindenki másnál különül végezték. Reinhart Gyulát vasárnap a Mesterek Mesterévé avatta az iparosság kedvelő elismerése, Glutig Lajos — meghalt az avatási ünnep a régi céhek életének felelevenítése keretében történt, de Glutig Lajos halálának is köze van a régi céhvilághoz. A régmúlt céhidők tekintélyes öreg mesterlegényének volt ő a mai csunya világban itt felejtett ideális típusa, aki mikor annyira szeretett mesterének és gazdájának megadatott a megérdemelt tisztességtel, örökre elköltözött ebből a keserű levélben forgó világból.

— Az állam viszontbiztosít. Az év elején megkezdte működését az állam biztosító intézménye, amely a hatósági épületek biztosítását végzi. Mint minden biztosítási vállalat az állam is igyekszik a kockázatot viszontbiztosítás útján megosztani más intézetekkel. Az állami biztosító, amelyre vállalkozóktól kapott előnyös viszontbiztosítási ajánlatot és az üzlet megkötésére vonatkozó tárgyalások már elég előrehaladott stádiumban vannak. A hazai intézetek értesülve ezekről a tárgyalásokról, a belügyminiszterhez memorandumot intéztek és ebben kérik, hogy az állam biztosítási üzemében, amelyek nagyrészt a belföldi intézetektől vette el, legalább viszontbiztosítás útján részesítse a hazai biztosítókat és ne külföldi intézettel kössön viszontbiztosítást.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja igazgatósága ezúton közli i. t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Grupa I. csoportban Soția lui Alex. Gulyás Sándorné 839, Alex. Glutig Sándor 840.

Grupa II. csoportban Văd. lui Ilie Balta Ilésné 933, Rozalia Georghe Róza 934, Stefan Kovács István 935.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Înmușătarilor a Industriaşilor din Arad face cunoscut membrilor cări sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele lor, să achite restanțele lor, în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri dcedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaik után esedékes:

In Grupa „A” csoportban 924 Văd. lui Samuila özv. Fischer Samuné, 925 Ioan Ienci János.

In Grupa B. csoportban 925, Văd. lui Nistor Mora özv. Nyisztorné.

Huszonhárom hatóság ellenőrzi a kenyérbélyeget

Mint eléggé ismeretes, a kenyérbélyegek alkalmazásáról és az erre vonatkozólag kiadott rendelet végrehajtásának ellenőrzéséről olyan kormány-intézkedések léptek életbe, amelyek a legtöbb városban meglehetősen a közönség zavartalan ellátását a legkülönbözetlenebb élelmiszerekkel, a kenyérrel. Satmar városában 36 óras péksztrájk volt, Timișoara-n ugyan a helyi hatóságok előzékenysége folytán enyhült a helyzet, de a pékiparosok országsszerte izgalomban vannak és mindent elkövetnek iparuk rendes működésének biztosítására. Sechei Alexa, az Ardeali- és Banat-i Pékiparosok Szövetségének elnöke körúton van s értekezleteket tart a városok pékiparosaival. Az elnök a szakma állásfoglalásáról ezeket mondta:

— A kenyérbélyegbonyodalom gyökerét két bucurești-i nagyvállalat viszályában kell keresnünk. Az egyik nagy kenyérgyár naponta hét-nyolc vagon búzát öröltetett az egyik malomban s ezért napi harmincezer lei örlési díjat fizetett. Később rájöttek arra, hogyha a kenyérgyárat malommal is kibővíti, hatalmas összegeket takarítanak meg. A malom gyorsan felépült s a nyáron helyezték üzembe. A másik malom ezáltal jelentős veszteséget szenvedett.

— A rivális malom vezetője erre azt állította, hogy a kenyérgyár azért építettett malmot régi üzeme mellé, hogy a le nem illetheztetett lisztet kenyér formájában értékesíthesse. A lisztre ugyanis különként 90 banis buzaértékesítési illetéket vetettek ki, amiből az exportörök prémiumát fizetik, valamint 22 bani fogyasztási illetékekkel, 22 bani forgalmi adóval, 1.04 százalékos proporcionális illetékekkel van a liszt kilója megterhelve. A kormány ezeknek a fizetését szigorúan ellenőrizteti. Lisztet csak ez összegek befizetését igazoló irások kíséretében lehet szállítani. A kész kenyeret azonban senki sem ellenőrizte. A kormány élt a gyanúperrel — mondtotta Sechei Alexa, — hogy a kenyérgyár tényleg illetheztetlen lisztből készíti a kenyér né-

— Szigorúan megbüntetik azokat, akik elmulasztják a repülőbélyeg felragasztását. A bucurești-i repülőügyi bizottság a pénzügyigazgatóság útján hivatalos közleményt adott közre, amelyben felhívja a közönséget, hogy a repülőbélyegeket az előírt esetekben szigorúan alkalmazza. Egyben tudomására adja az érdekelteknek a repülőügyi bizottság, hogy a kihágások alkalmával kiszabott bírságokat nem engedik el és nem szállítják le, azokat teljes egészében be kell fizetni. A büntetés elég súlyosak, amennyiben egy darab egyleles repülőbélyeg fel nem ragasztása már kétezer leles büntetést vonhat maga után. De eltekintve az anyagi kártól, amely a mulasztót éri, a kihágásért megbüntetett egyének névsorát havonként nyilvánosságra hozzák, ami erkölcsi szempontból eléggé kellemetlen.

— A forgalmi adó fizetésének szigorú ellenőrzése. A pénzügyminisztérium fontos körrendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságokhoz a forgalmi adóval kapcsolatban. A forgalmi adótörvény vonatkozó paragrafusai értelmében a forgalmi és luxusadót tízerőt százalékkal emelték. Ezt az emelést elengedni, vagy csökkenteni nem lehet. A forgalmi és luxusadók befizetésére nézve a pénzügyminisztérium úgy intézkedett, hogy minden hónap tizedike után azonnal megállapítandó, mely cégek nem fizették ki forgalmi, vagy luxusadójukat az előző hónapra. Nemfizetés esetén azonnal felveszik a kihágási jegyzőkönyvet. Az aradi pénzügyigazgatóság közgei révén már meg is kezdte az ellenőrzést. — Itt említjük meg, hogy a forgalmi adót a számla végösszege után kell befizetni, azaz a számla értékéhez hozzá kell adni a csomagolást és fuvarát és a végösszeg után számítandó a forgalmi adót.

hány hányadát. Ennek megakadályozására elkészítették a kenyérbélyegtörvényt. Ez kötelezi a pékeket, hogy a raktáron levő s a naponta feldolgozás alá kerülő lisztről tizenhat rovatot kimutatást vezessenek, amiben pontosan fel kell tüntetni: mennyi lisztet hozott kenyér és sütemény alakjában forgalomba. A feldolgozásra kerülő liszt után az adóhivatal kenyérbélyeget ad át a pékeknek s azt a kenyerekre kell ragasztani. A pékeknek a lisztszámlát kell mutatniuk az adóhivatalban. Ott a lisztre rászámítanak harmincszázalék szaporulatot s eszerint adják ki a bélyeget. Ha a liszt nem úgy ereszt, ahogy az papíron kiszámították, mert ez a sikértartalomtól függ, a számítás és a produktum között eltérés keletkezik, amiért a péket ötvenezer lei bírsággal sújtják s a sütdőt hat hónapra bezárják.

— Ezek után érthető az az elkeseredés, amellyel a pékiparosok tiltakoznak az új kenyérbélyegtörvény ellen. Timișoara-n a prefektus, valamint a buzaértékesítő bizottság minden tagja megértően mellénk állottak s memorandumot terjesztettek fel a miniszterhez, amelyben a törvény kifogásolt részeinek a megváltoztatását kérték. Mi nem tiltakozunk a törvény ellen, kérjük azonban, hogy annak alkalmazását tegyék a sütőipar számára megoldhatóvá. A törvény végrehajtási utasítása folytatta az elnök

huszonhárom féle hatósági szervet bízt meg az ellenőrzéssel.

Ha kihágás történik, a feljelentőnek tíz százalékos s a leleplező közegnek szintén tíz százalékos részesedést biztosít a törvény.

A törvény egyelőre csak tizenöt törvényhatósági joggal felruházott város pékiparosait fenyegeti, de minisztertanácsi határozattal bármikor az egész országra ki lehet terjeszteni.

Eddig szól Sechei Alexa elnök nyilatkozata s abból világosan látszik, hogy a pékiparosok szövetsége komolyan foglalkozik az országos péksztrájkjal.